

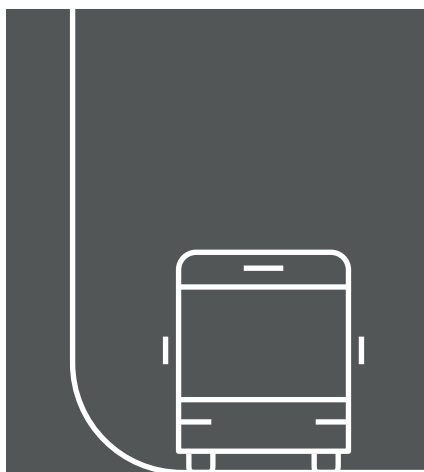

Słupsk

Miasto Bliskie

Dobre praktyki w rewitalizacji

Podsumowanie działań zrealizowanych w ramach projektu
„Opracowanie modelu rewitalizacji społecznej, gospodarczej,
przestrzennej i środowiskowej obszarów śródmiejskich
na przykładzie Miasta Słupska”

I. WSTĘP

Szanowni Państwo,

dzięki temu, że nasze miasto znalazło się wśród 20 samorządów, które otrzymały wsparcie finansowe ze środków Unii Europejskiej mogliśmy podjąć szereg działań ukierunkowanych na poprawę jakości i warunków życia mieszkank i mieszkańców Słupska. Zrealizowaliśmy projekt pn. „Opracowanie modelu rewitalizacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej obszarów śródmiejskich na przykładzie Miasta Słupska”, którzy przyczynił się do wielce pozytywnej zmiany w naszym mieście.

Rewitalizacja to aktualnie najbardziej kompleksowa odpowiedź na degradację społeczną, gospodarczą, przestrzenną, techniczną i środowiskową polskich miast. Jest to jednak proces trudny, wymagający sprawnej organizacji i koordynacji działań, a także wielkiego zaangażowania i cierpliwości.

Niestety, wciąż w świadomości wielu z nas pojęcie rewitalizacji łączy się przede wszystkim z aspektami czysto inwestycyjnymi, czyli z natychmiastowym efektem, który łatwo można zaobserwować. Musimy jednak pamiętać, że rewitalizacja to nie remont.

Podstawowym wyzwaniem tego procesu jest bowiem pobudzenie lub uruchomienie mechanizmów rozwojowych, które sprawiają, że nawet po zakończeniu interwencji, obszar rewitalizacji będzie nadal się rozwijał. A dzieje się tak dlatego, że rewitalizacja to przede wszystkim zmiana społeczna - zmiana nastawienia lokalnej społeczności, wzbudzenie poczucia współodpowiedzialności i potrzeby współdziałania celem osiągnięcia korzyści dla wszystkich mieszkańców.

Przygotowaliśmy się do tych działań bardzo rzetelnie i odpowiedzialnie. Cały proces rewitalizacji został zaprojektowany i przeprowadzony w przemyślany sposób dzięki temu, że skorzystaliśmy z licznych warsztatów, wizyt studyjnych, doradztwa eksperckiego, które pozwoliło nam zdobyć niezbędną wiedzę i umiejętności. Modelowa Rewitalizacja miast to całościowe i kompleksowe działanie - także w zakresie przygotowania kadry realizującej procesy rewitalizacyjne skierowane bezpośrednio do mieszkank i mieszkańców.

Wypracowany w ramach projektu pilotażowego słupski model rewitalizacji zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań rewitalizowanego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów. Zgodnie z wizją zawartą w przyjętym przez Radę Miejską w Słupsku Gminnym Programie Rewitalizacji na lata 2017-2025+ chcemy, aby obszar rewitalizacji był miejscem atrakcyjnym do zamieszkania, samorealizacji i prowadzenia działalności gospodarczej, zintegrowanym społecznie i przestrzennie, z dobrze rozwiniętą infrastrukturą społeczną i czystym środowiskiem, tętniącym życiem. Realizacja projektu w ramach Modelowej Rewitalizacji Miast pozwoliła nam nie tylko wszechstronnie przygotować się do procesu rewitalizacji, ale także wypracować własne rozwiązania i dobre praktyki, którymi na łamach niniejszej publikacji chcielibyśmy się z Państwem podzielić.

Krystyna Danilecka-Wojewódzka
Prezydentka Miasta Słupska

II. MODELOWA REWITALIZACJA MIAST - O SŁUPSKIM PROJEKCIE

Projekt pn. „Opracowanie modelu rewitalizacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej obszarów śródmiejskich na przykładzie Miasta Słupska” stał się kamieniem milowym w przygotowaniu do zmian, które nie tylko dla obszaru rewitalizacji, ale także dla całego miasta stanowią największe wyzwanie. A są nimi niewątpliwie zmiany społeczne i demograficzne. Zmiany te znalazły odzwierciedlenie w atomizacji lokalnej społeczności, wśród części której uzależnienie od pomocy społecznej i zanik etosu pracy stały się stylem życia. Zadłużenia, niskie kompetencje oraz brak wsparcia ze strony innych powoduje, iż wielu przyjmuje krótkoterminową perspektywę i skupia się na zaspokojeniu tego, co potrzebne dzisiaj i w najbliższej przyszłości. Osoby starsze często są pozostawione same sobie, nie mogą liczyć na pomoc rodziny czy też sąsiadów. Młodzież i dzieci wychowane w zamkniętych „kosmosach biedy” nie mają skąd czerpać innych wzorców niż prezentowane przez najbliższe sąsiedztwo. Trudno im znaleźć zasoby do podjęcia alternatywnych dróg życia, stąd też potęguje się zjawisko dziedziczenia problemów społecznych i marginalizacji tej części społeczności Słupska.

W tym kontekście wybór tematu przewodniego słupskiego projektu stał się naturalny: „Pomoc społeczna i rynek pracy”. Stąd też działania realizowane w ramach Modelowej Rewitalizacji Miast obejmowały stworzenie diagnozy systemu pomocy społecznej, a następnie przygotowanie „Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji” oraz wsparcie i podniesienie kompetencji pracowników pomocy społecznej.

Uzyskane dofinansowanie pozwoliło Miastu na opracowanie szeregu dokumentów dedykowanych obszarowi rewitalizacji. Przygotowano m.in. Gminny Program Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017-2025+, który określa kierunki i działania na rzecz rewitalizacji miasta, liczne analizy oraz dokumentacje techniczne dla zaplanowanych w GPR przedsięwzięć. Wymieniając się doświadczeniami i przemyśleniami z innymi miastami objętymi Modelową Rewitalizacją, uzyskaliśmy niezbędny know-how do prowadzenia procesu rewitalizacji. Dzięki wsparciu udzielanemu przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju udało nam się stworzyć również nowy model organizacyjny dla kreowania i monitorowania działań rewitalizacyjnych.

Najważniejsze efekty projektu:

1. Wykonanie pogłębionej diagnozy społeczno-gospodarczej dla obszaru rewitalizacji obejmującej m.in.: bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne, strukturę wiekową i trendy demograficzne, analizę lokalnych potencjałów oraz możliwości zaangażowania środków prywatnych.
2. Wykonanie pogłębionej analizy rynku nieruchomości, w tym budownictwa mieszkaniowego i lokali użytkowych.
3. Wykonanie analizy przestrzennej z uwzględnieniem rozwiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych.
4. Opracowanie Strategii rozwiązywania problemów społecznych ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji.
5. Opracowanie graficzne danych, wniosków, rekomendacji na potrzeby Gminnego Programu Rewitalizacji.
6. Opracowanie dokumentacji projektowych dla obiektów aktywizacji: społecznej, kulturalnej, zawodowej.

7. Opracowanie dokumentacji projektowych na zagospodarowanie wnętrz wewnątrzkwartalowych i przestrzeni publicznych.
8. Realizacja działań na rzecz aktywizacji społecznej mieszkańców obszaru rewitalizowanego:
 - organizacja konsultacji i akcji animacyjnych, dzięki którym udało się rozpoznać oczekiwania mieszkańców, zaangażować ich w proces projektowania przestrzeni;
 - ankietyzacja, wywiady i spotkania fokusowe dot. proponowanych rozwiązań organizacyjnych, funkcjonalnych i przestrzennych;
 - przygotowanie materiałów na warsztaty i spacerzy badawcze, planowanie partycypacyjne (w tym m.in. mapy, wizualizacje);
 - utworzenie punktu konsultacyjnego - Reinformatorium - Centrum Wiedzy o Rewitalizacji;
 - konkursy i gry miejskie angażujące mieszkańców w proces rewitalizacji i doceniające dbałość o wspólną przestrzeń (zielone balkony i podwórka), konkurs plastyczny dla uczniów szkół i przedszkoli „Mój wymarzony ogródek”, zakup sadzonek kwiatów i krzewów, itp.

Całkowita wartość projektu to 2 066 400,00 zł.

Dofinansowanie z Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014 - 2020: 1 859 760,00 zł.

Z poszczególnymi analizami i materiałami wypracowanymi w ramach projektu „Opracowanie modelu

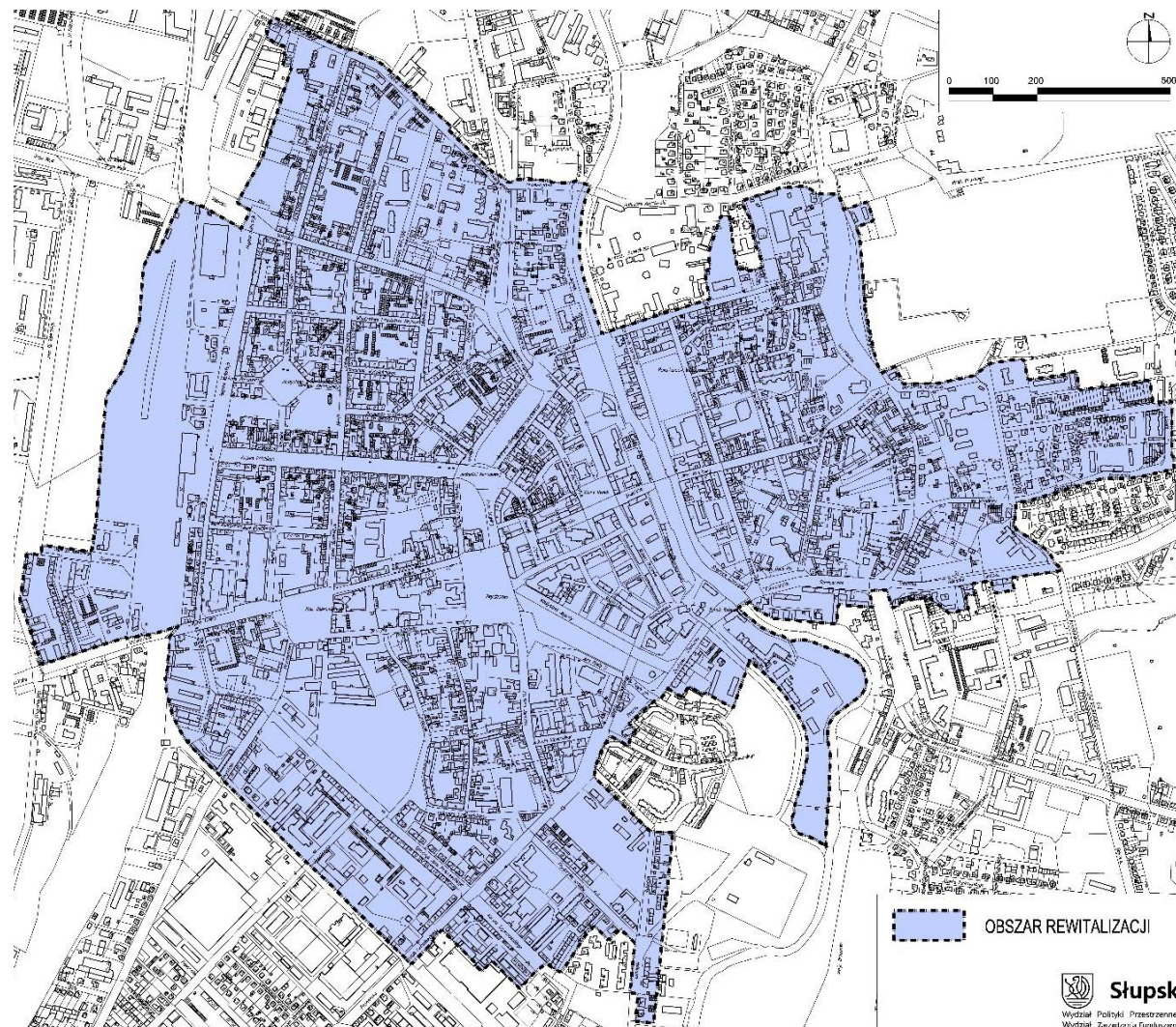
rewitalizacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej obszarów śródmiejskich na przykładzie Miasta Słupska” można zapoznać się na stronie internetowej Miasta Słupska www.slupsk.pl, zakładka Rewitalizacja, a także w Biurze Rewitalizacji zlokalizowanym przy pl. Zwycięstwa 1 w Słupsku. Nasze doświadczenia i efekty projektu pilotażowego znajdują się także w zasobach Krajowego Centrum Wiedzy o Rewitalizacji prowadzonego przez Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (dawniej Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju).

III. OBSZAR REWITALIZACJI

Gminny Program Rewitalizacji oraz liczne analizy i dokumentacje powstałe w ramach udziału w projekcie pilotażowym z zakresu Modelowej Rewitalizacji Miast, zostały opracowane dla obszaru rewitalizacji wyznaczonego Uchwałą nr XXIII/276/16 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 30 marca 2016 r., obejmującego teren **Śródmieścia, Podgrodzia oraz Starego Miasta**. Obszar ten został wyznaczony na podstawie wyników badań i analiz pod kątem występowania problemów społecznych, gospodarczych, środowiskowych, przestrzennie - funkcjonalnych oraz technicznych.

Uzasadnienie potrzeb rewitalizacyjnych w obszarze miasta Słupska, w oparciu o przeprowadzoną analizę przyczyn degradacji, charakterystykę zjawisk kryzysowych oraz delimitację (wybór) obszarów zdegradowanych zawiera „Raport z delimitacji obszarów zdegradowanych dla Miasta Słupska” stanowiący załącznik do Uchwały Nr XXIII/276/16 Rady Miejskiej w Słupsku z dnia 30 marca 2016 r.

Obszar rewitalizacji obejmuje **6,30%** całkowitej powierzchni Słupska i jest zamieszkiwany przez około **24%** mieszkańców miasta.

Granice obszaru wyznaczają ulice: Towarowa, Sobieskiego, Szczecińska, bocznic kolejowa do ulicy Lutostawskiego, Szymanowskiego, Rybacka, Moniuszki, Prosta, Zamkowa wraz z Wyspą Młyńską, Garncarska, prof. Lotha, Raszyńska, Lipowa, Druyffa, Obrońców Wybrzeża, Josepha, Kaszubska, Kościuszki, Przechodnia, Kilińskiego, Wandy, Tramwajowa, Poniatowskiego, Niemcewicz i tory kolejowe.

WYBRANE ZJAWISKA PROBLEMOWE

SFERA SPOŁECZNA

- Bezrobocie, szczególnie długotrwałe
- Ubóstwo, zwłaszcza dziedziczne/wielopokoleniowe
- Wykluczenie społeczne
- Problemy rodziny, deficyty wychowawcze
- Pogarszająca się struktura demograficzna - starzejące się społeczeństwo
- Bezdomność
- Przestępczość, w szczególności przeciwko rodzinie
- Niska aktywność społeczna

SFERA GOSPODARCZA

- Drenaż kadr przez większe ośrodki miejskie
- Zmniejszanie się liczby przedsiębiorstw
- Zanik tradycyjnych form handlu

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- Zły stan infrastruktury pieszej i rowerowej
- Brak spójności infrastruktury rowerowej
- Niewystarczająca atrakcyjność przestrzeni publicznych

SFERA TECHNICZNA

- Zły stan infrastruktury drogowej
- Zły stan infrastruktury mieszkaniowej
- Zły stan infrastruktury technicznej
- Brak kompleksowego systemu gospodarowania wodami opadowymi
- Bariery architektoniczne dla osób starszych i niepełnosprawnych

SFERA ŚRODOWISKOWA

- Deficyty zieleni miejskiej, zły stan zdrowotny zieleni istniejącej
- Uciążliwe zanieczyszczenia komunikacyjne, hałas
- Niska jakość powietrza w sezonie zimowym

POTENCJAŁY ROZWOJOWE

SFERA SPOŁECZNA

- Wielopokoleniowość i wielodzietność rodzin
- Znaczna ilość zarejestrowanych organizacji pozarządowych
- Duża liczba instytucji kultury
- Potencjał aktywności obywatelskiej
- Poczucie dumy z historycznych miejsc na obszarze rewitalizacji i nostalgia za dawną świetnością, jako potencjał budowania tożsamości

SFERA GOSPODARCZA

- Funkcjonujące otoczenie biznesu
- Duża dostępność usług, w tym potencjalnych klientów
- Znaczny potencjał turystyczny obszaru

SFERA PRZESTRZENNO-FUNKCJONALNA

- Wysokie walory architektoniczne i historyczne zabudowy, koncentracja obiektów zabytkowych
- Centralna lokalizacja obszaru rewitalizacji w przestrzeni miasta
- Bliskość dworca kolejowego
- Wysoka dostępność komunikacji zbiorowej
- Kompaktowy charakter obszaru
- Koncentracja obiektów użyteczności publicznej, w tym szkół i urzędów

SFERA TECHNICZNA

- Wyposażenie obiektów mieszkalnych w gaz, wodę bieżącą oraz kanalizację
- Obecność elementów sieci ciepłnej i gazowej na znacznej części obszaru

SFERA ŚRODOWISKOWA

- Historyczne tereny zieleni urządzonej, zachowane w niezmienionej formie

WIZJA GMINNEGO PROGRAMU REWITALIZACJI

Generalna wizja obszaru rewitalizacji 2025+ jest następująca:

Obszar rewitalizacji jest miejscem atrakcyjnym do zamieszkania, samorealizacji i prowadzenia działalności, zintegrowanym społecznie i przestrzennie z dobrze rozwiniętą infrastrukturą społeczną i czystym środowiskiem, tętniącym

życiem, będącym świadectwem ambicji i gospodarności jego mieszkańców. Słupsk jest Miastem Bliskim - miastem równych szans, o niepowtarzalnej atmosferze i wyzwolonym potencjale mieszkańców obszaru rewitalizowanego.

Hasło promocyjne słupskiej rewitalizacji i przyjętej wizji:

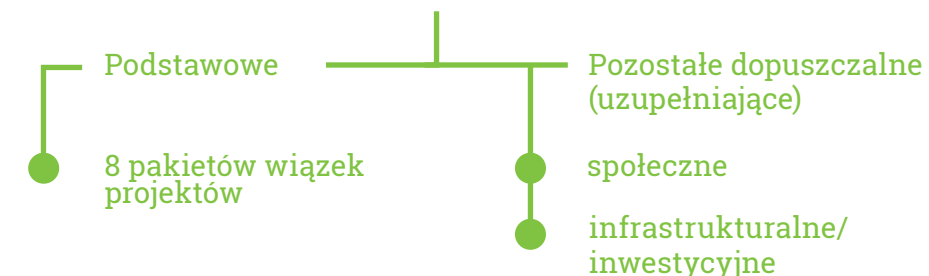
„Słupsk Miasto Bliskie”

Miasto bliskie nie tylko przestrzenie, bliskie wszelkimi funkcjami i atrybutami miejskimi, ale także bliskie potrzebom wszystkich mieszkańców obszaru rewitalizacji. Hasło ma także przypominać, że proces rewitalizacji zależy w równym stopniu od władz miasta, co od nich samych, a rolą miasta jest czuwać nad losem mieszkańców bez ograniczania ich kreatywności, aktywności i prawa decydowania o kierunkach rozwoju ich „małej ojczyzny”.

PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE GPR

Przedsięwzięcia uwzględnione w Gminnym Programie Rewitalizacji Miasta Słupska zawierają zarówno zamierzenia sformułowane przez Miasto i jemu podległe jednostki, jak również inicjatywy oddolnie zgłoszone przez mieszkańców, podmioty prywatne i publiczne.

Przedsięwzięcia rewitalizacyjne

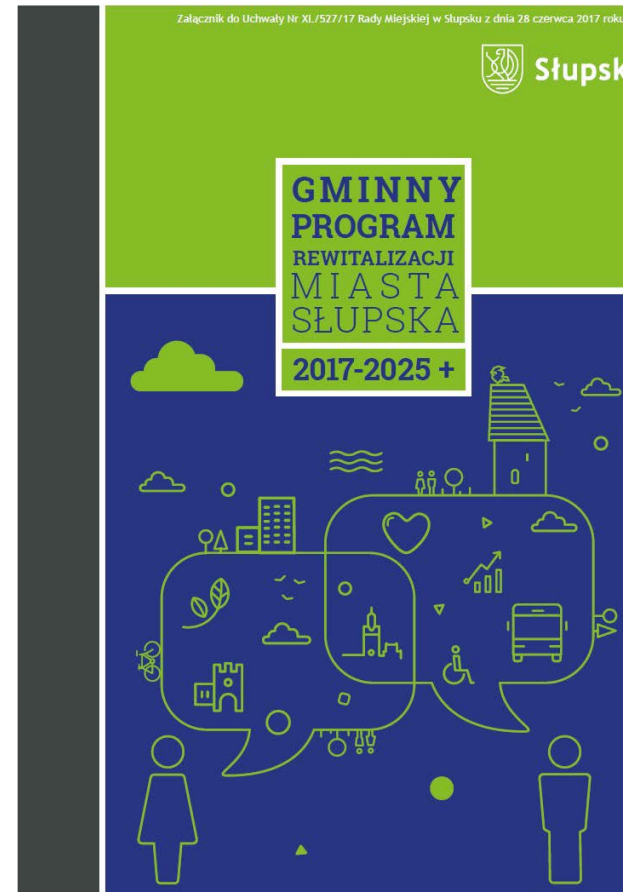
Przedsięwzięcia podstawowe to 57 kluczowych projektów rewitalizacyjnych, które w najwyższym stopniu oferują kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów na obszarze rewitalizacji i w znaczący sposób wpływają na osiągnięcie założonych celów.

Wyłoniono 8 wiązek - pakietów przedsięwzięć:

1. Zwiększenie zaangażowania właścicieli i użytkowników wieczystych nieruchomości w odnowę budynków i przestrzeni przynależnych.
2. Rozwój budownictwa społecznego i deweloperskiego w obszarze rewitalizacji.
3. Przyjazna przestrzeń publiczna.
4. Sprawna komunikacja.
5. Przywrócenie lokalnej tożsamości, ożywienie kulturalne, wzmocnienie więzi społecznych.
6. Aktywizacja społeczno - zawodowa mieszkańców oraz podniesienie jakości edukacji na obszarze rewitalizacji.
7. Rozwój usług społecznych i tworzenie miejsc integracji społecznej.
8. Efektywna i proekologiczna infrastruktura.

36 pozostałych dopuszczalnych przedsięwzięć rewitalizacyjnych stanowi ważne uzupełnienie działań realizowanych w procesie rewitalizacji obszaru Śródmieścia, Starego Miasta i Podgrodzia. Ich wykonanie w dużym stopniu zależne jest od możliwości finansowych Miasta Słupska i innych wskazanych w programie rewitalizacji podmiotów, a także od dostępności zewnętrznych źródeł finansowania.

Gminny Program Rewitalizacji Miasta Słupska 2017-2025+ zachowuje w pełni strukturę wskazaną w Ustawie o rewitalizacji. Został wpisany do wykazu programów rewitalizacyjnych dla województwa prowadzonego przez Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. Szacunkowa wartość podstawowych przedsięwzięć ujętych w GPR wynosi ok. 329 mln zł, z czego około połowy stanowią mają środki UE.

IV. PRZYGOTOWANIE DO PROCESU REWITALIZACJI - ANALIZY I DIAGNOZY

Przemiany społeczno - gospodarcze na przestrzeni ostatnich dekad ujawniły szereg niekorzystnych zjawisk i procesów na obszarach miejskich, w przypadku Słupska szczególnie widocznych na terenie Śródmieścia, miasta lokacyjnego (Starego Miasta) i Podgrodzia. W efekcie tych przemian doszło do degradacji tkanki miejskiej (w zakresie zużycia technicznego i funkcjonalnego zarówno infrastruktury komunalnej, jak i substancji mieszkaniowej), poluzowania więzi społecznych, spadku kapitału społecznego. Na ten stan nakładają się niekorzystne procesy demograficzne i przestrzenne, wśród nich przede wszystkim: niekontrolowane rozpraszanie zabudowy miejskiej, wyprowadzanie się mieszkańców Słupska do gmin ościennych, wyludnianie się centrum miasta i spadek liczby mieszkańców oraz wzrost znaczenia transportu samochodowego. Narastające problemy społeczne, zmniejszenie poczucia bezpieczeństwa, postępująca degradacja infrastruktury i zmniejszenie atrakcyjności przestrzeni publicznej, wzajemnie się napędzając, przypieczętowują kryzys w jaki niewątpliwie weszło słupskie centrum po przemianach ustrojowych.

Przygotowanie Gminnego Programu Rewitalizacji dla Miasta Słupska i planów działań, które powinny stanowić najbardziej efektywną odpowiedź na zachodzące negatywne procesy na obszarze miasta (ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji) poprzedzone zostało pogłębionymi badaniami analitycznymi i diagnostycznymi w zakresie: społecznym, demograficznym, gospo-

darczym, mieszkaniowym, komunikacyjnym w ramach trzech pakietów:

1. Pogłębionej diagnozy społecznej dla obszaru rewitalizacji obejmującej m.in.: bezrobocie, ubóstwo, wykluczenie społeczne, strukturę wiekową i trendy demograficzne, analizę lokalnych potencjałów oraz możliwości zaangażowania środków prywatnych.
2. Pogłębionej diagnozy gospodarczej dla obszaru rewitalizacji obejmującej m.in.: strukturę lokalnej gospodarki, analizę lokalnych potencjałów oraz możliwości zaangażowania środków prywatnych oraz pogłębioną analizę rynku nieruchomości, w tym budownictwa mieszkaniowego i lokali użytkowych.
3. Analizę przestrzenną z uwzględnieniem rozwiązań komunikacyjnych i funkcjonalnych wraz z badaniami ruchu.

Wyniki badań społecznych wykonanych w ramach Modelowej Rewitalizacji Miast rysowały obraz społeczności obszaru rewitalizacji jako zatomizowanej grupy, wśród części której świadczenia uzyskiwane z pomocy społecznej i brak podjęcia pracy stały się normą. Spirala zadłużenia, niskie kompetencje oraz wyuczona bezradność powoduje, iż wiele osób żyje z dnia na dzień. Osoby starsze często pozostawione są same sobie, nie mogą liczyć na pomoc rodziny czy też sąsiadów. Młodzież i dzieci wychowane w zamkniętych „kosmosach biedy” nie mają skąd czerpać innych wzorców niż prezentowane przez najbliższe sąsiedztwo. Trudno im znaleźć zasoby do podjęcia alternatywnych dróg życia, stąd też potęguje się zjawisko dziedziczenia problemów społecznych i marginalizacji tej części społeczności Słupska. Stygmat „obszaru zdegradowanego” powoduje, iż ten teren mia-

sta cieszył się do niedawna znikomą atrakcyjnością osiedleńczą. Wyniki badania ankietowego pokazały, iż wciąż niemal połowa mieszkańców obszaru rewitalizowanego, gdyby miała tylko taką możliwość, zmieniłaby miejsce zamieszkania, często nie tylko poza obszar rewitalizacji, ale także poza granice miasta, co w dużej mierze wpływa na saldo ruchów migracyjnych. Szerzej o tym zjawisku traktuje raport „demograficzny”, który jako jeden z efektów prac analitycznych i diagnostycznych przeprowadzonych na potrzeby rewitalizacji Miasta Słupska przedstawia przede wszystkim aktualną i przyszłą sytuację demograficzną miasta Słupska (projekcję); analizę procesów migracyjnych wraz z próbą identyfikacji przyczyn zmiany miejsca zamieszkania oraz identyfikację czynników i barier rozwoju wpływających na atrakcyjność osiedleńczą miasta i obszaru rewitalizacji.

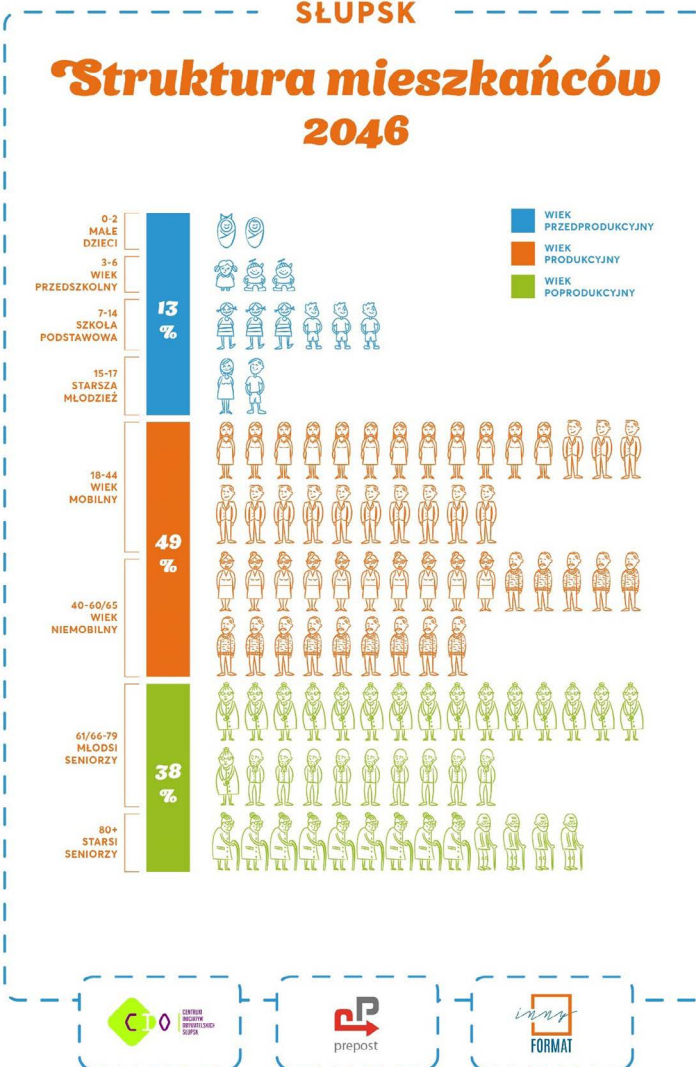
Raport demograficzny jest jednym z pierwszych tego typu dokumentów opracowanych w kraju dla miast nie-wojewódzkich. Poza danymi uzyskanymi z Głównego Urzędu Statystycznego raport wykorzystuje szereg danych uzyskanych z jednostek samorządu terytorialnego, co pozwala na podjęcie próby odpowiedzi na kluczowe kwestie związane z migracjami, tj.: miejscowości, między którymi odbywa się wymiana (typ, wielkość, lokalizacja geograficzna), charakterystyce społeczno-demograficznej osób i rodzin zmieniających miejsce zamieszkania, motywach tych zmian oraz przebiegu procesu decyzyjnego, przede wszystkim rozważanych alternatywnych lokalizacjach. Aby skutecznie wpływać na ruch migracyjny należy przede wszystkim lepiej go zbadać. Choć liczba mieszkańców miasta systematycznie spada od połowy lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku, a prognozy GUS przewidują utrzymanie się tej

*Opracowano na podstawie wyników badania ankietowego wśród 106 mieszkańców obszarów rewitalizowanych w Słupsku, kwiecień 2017 r.

tendencji na podobnym poziomie do połowy XXI wieku, w ostatnich dwóch latach daje się zauważyć wolniejszy niż w projekcji GUS spadek liczby ludności miasta związany przede wszystkim z wyższym niż przewidywano napływem ludności do Słupska i nieco mniejszym odpływem. Zmiany te chociaż wciąż krótkotrwale stanowią sygnał, że czarny scenariusz kreślący liczbę ludności Słupska w połowie XXI w. na poziomie nieco ponad 60 tys. mieszkańców nie jest scenariuszem jedynym i podejmowane działania służące podniesieniu atrakcyjności osiedleńczej obszaru rewitalizacji wraz z generowaniem nowych terenów pod zabudowę mieszkaniową (na obszarze rewitalizacji, głównie w postaci plomb), jeśli nawet negatywnego trendu wyludniania nie odwróci, to mogą go w sposób bardzo istotny spowolnić.

Niezależnie od ruchów migracyjnych, drugim ważnym czynnikiem skutkującym zmniejszeniem liczby ludności miasta i obszaru rewitalizacji są ruchy naturalne (liczba urodzeń i zgonów). Spadek urodzeń i rosnąca długość życia wymagać będzie przekształceń całego systemu opieki zdrowotnej i usług społecznych (duży wzrost zapotrzebowania na usługi zdrowotne, opiekuńcze, różnego rodzaju formy wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ułatwienia w poruszaniu się osób o ograniczonej sprawności, przestrzenie publiczne: dostosowanie chodników i ulic, dostępność wind w budynkach, dostosowanie komunikacji publicznej itp.). Przekształcenia te związane będą z gwałtowną zmianą struktury wiekowej mieszkańców miasta, przede wszystkim podwojenie się odsetka osób w wieku poprodukcyjnym i dużym spadkiem odsetka osób w wieku produkcyjnym. Zmiany te będą prawdopodobnie przebiegały łagodniej na obszarze rewitalizowanym.

Opracowano na podstawie danych GUS, kwiecień 2017 r.

W kontekście zmian demograficznych Miasto Słupsk jako temat przewodni w ramach Modelowej Rewitalizacji Miast wybrało pomoc społeczną i rynek pracy. Dynamiczne zmiany zachodzące w ostatnich latach, także na słupskim rynku pracy (obecnie poziom bezrobocia wynosi w mieście jedynie niewiele ponad 3%) spowodowały, że samorząd nieco mniejszy nacisk położył na drugi z podejmowanych aspektów (nie dotyczy osób, które trwale wypadły z rynku pracy oraz osób dotkniętych wyuczoną bezradnością - zwłaszcza druga kwestia traktowana jest jako problem społeczny).

Właśnie zagadnieniom związanym z sytuacją gospodarczą w mieście i na obszarze rewitalizacji poświęcony został kolejny pakiet badań i analiz. Przeprowadzona **analiza gospodarcza Słupska ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizowanego** ujawniła szereg obserwacji, które stanowią uzasadnienie dla prowadzonego procesu odnowy społeczno-ekonomicznej centralnej części miasta. Na terenie Słupska, w tym obszarze przeznaczonym do rewitalizacji, mamy bowiem do czynienia z występowaniem zjawisk społeczno-gospodarczych, które wymagają publicznej interwencji celem odwrócenia zachodzących niekorzystnych trendów. W tym kontekście warto zwrócić uwagę na takie kwestie, jak:

- niewystarczająco silna kondycja ekonomiczna firm;
- malejąca na przestrzeni ostatnich kilkunastu lat liczba przedsiębiorstw (zwłaszcza osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą),
- zmniejszająca się liczba mieszkańców Słupska, co jest równoznaczne ze zmniejszaniem się potencjału rynku.

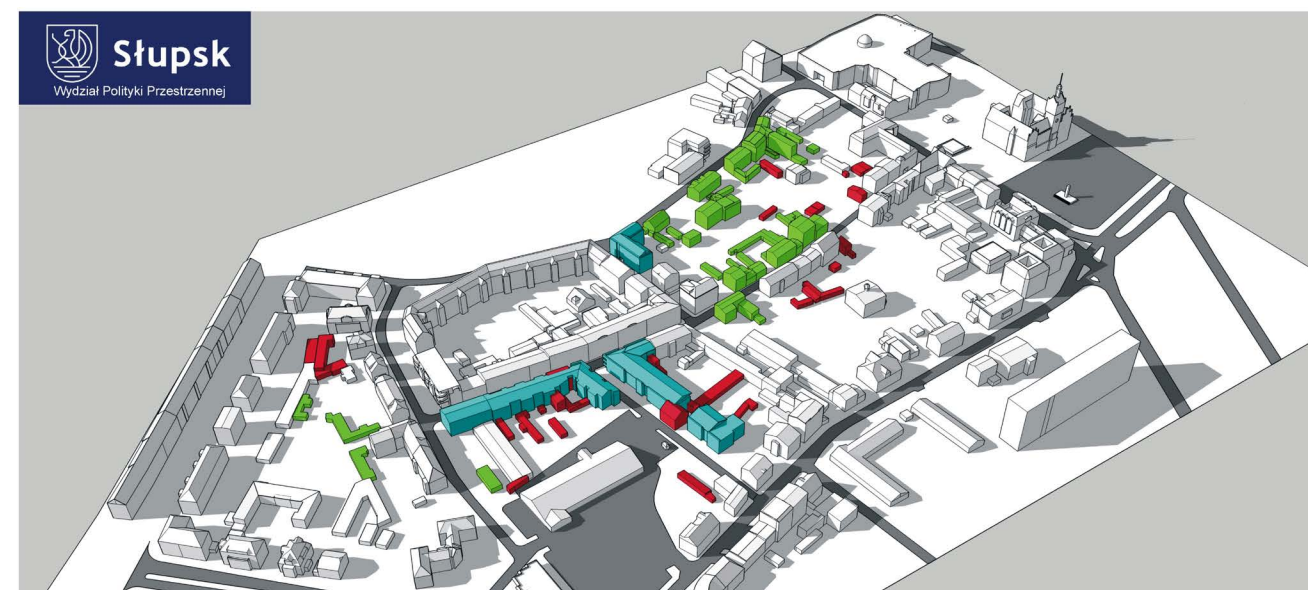
Trzeba jednocześnie podkreślić, że obszar rewitalizacji pomimo wielu problemów i barier rozwojowych posiada

także duży potencjał do stymulowania rozwoju przedsiębiorstw. Po przeprowadzonej rewitalizacji opartej o działania społeczne uzupełnione o zadania poprawiające jakość i atrakcyjność przestrzeni publicznych oddziaływanie to może ulec wzmocnieniu. Działania w zakresie poprawy infrastruktury technicznej, przestrzeni i w sferze społeczno-kulturowej wpłyną bowiem na zwiększenie potencjału gospodarczego obszaru rewitalizacji. Przy swoim niewielkim udziale w powierzchni miasta oraz towarzyszącym temu dużym udziale w liczbie mieszkańców, obszar rewitalizacji skupia ok. 40% podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie Słupska. Jego znaczenie dla gospodarki Słupska jest tak duże, że właśnie w tym obszarze powinny koncentrować się główne zamierzenia nakierowane na pobudzenie i wzmocnienie rozwoju gospodarczego. Fizyczne zaistnienie efektów rewitalizacji (np. widoczna poprawa estetyki, poprawa dostępności komunikacyjnej do lokali użytkowych, pojawianie się pierwszych wydarzeń kulturalnych czy po prostu powstanie przestrzeni, w której można spędzać czas) będzie stanowić katalizator zmian społecznych i gospodarczych i np. zachęcać słupszczan do zakładania działalności gospodarczych.

Należy jednocześnie podkreślić, że istnieje duże społeczne oczekiwanie odnośnie realizacji procesu rewitalizacji obszarowej i przywrócenia centralnym obszarom miasta nowej estetyki i funkcjonalności społeczno-gospodarczej. Z przeprowadzonych rozmów z przedsiębiorcami wybrzmiewa przekonanie, że przestrzeń objęta rewitalizacją powinna pełnić istotną funkcję aktywizującą społeczność miasta, ale i być celem wizyt turystów. Aby tak się stało konieczne jest nie tylko przeprowadzenie gruntownej modernizacji technicznej i poprawy estetyki

przestrzeni, ale również zainicjowanie procesów aktywizujących życie gospodarcze i społeczne na tym obszarze, na przykład poprzez multiplikację działań społeczno-kulturalnych i popularyzujących lokalny biznes w przestrzeni publicznej. Prowadzone działania nie mogą mieć zatem wycinkowego charakteru i skupiać się jedynie na posunięciach w rodzaju zwolnień podatkowych czy ulg w opłatach czynszowych, ale dążyć do aktywizacji kulturowej przestrzeni. Celem działania mogłoby nawet być wykreowanie lokalnej marki czy wręcz modnego miejsca spotkań towarzyskich. Jest to o tyle ważne, że z obecnych opinii mieszkańców Słupska wyłania się obraz przestrzeni społecznie jałowej, żyjącej jedynie w godzinach pracy sklepów czy banków i będącej jedynie przestrzenią życiową dla lokalnej, generalnie niezbyt zamożnej społeczności. Obecnie jest to, co pokazuje analiza rynku

nieruchomości - przestrzeń o niewykorzystanym i być może nawet nieodkrytym potencjale. Rozpoznaniu tego potencjału służyć miała kolejna **analiza obejmująca rynek nieruchomości, w tym budownictwa mieszkaniowego i lokali użytkowych**. Analiza obejmowała m.in. rozpoznanie możliwości wprowadzenia nowego budownictwa w miejscu usuwanych kamienic, które nie odznaczają się wartościami historycznymi lub architektonicznymi, a ich bardzo zły stan techniczny powoduje, że podjęcie działań remontowych nie znajdowałoby uzasadnienia ekonomicznego. Tańsze okazuje się ich wyburzenie i tym samym zwolnienie terenów pod nowe inwestycje mieszkaniowe, niż ich gruntowne remontowanie. Szczególnie duże natężenie tego typu obiektów znajduje się na ulicy: Sierpinka, św. Piotra, Skłodowskiej-Curie i Długiej.

Mapa wyburzeń w rejonie ulicy Długiej (czerwone - już wyburzone, zielone - planowane do wyburzenia, niebieskie - w budowie / po uzyskaniu pozwolenia na budowę).

Działania służące wymianie substandardowej zabudowy mieszkaniowej w rejonie ulicy Długiej podejmowane są już od 2016 roku. W ciągu ostatnich 3 lat dokonano wyburzenia pierwszych kamienic. W ich miejscu powstaje społeczne budownictwo mieszkaniowe, w pierwszym etapie 33 lokale mieszkaniowe, w etapie drugim z 57 lokalami (w tym 26 o funkcjach społecznych takich jak np. dla osób prowadzących rodzinny dom dziecka, osób opuszczających pieczę zastępczą itp.). Plany na lata 2020 - 2025 dotyczące ulicy Długiej zakładają kontynuację tego typu działań. Zwolnione w ten sposób tereny inwestycyjne mają zostać przeznaczone pod pierzejowe budownictwo mieszkaniowe, w tym społeczne, dla którego inwestorem będą spółki miejskie (Słupskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego, Przedsiębiorstwo Gospodarki Mieszkaniowej) i podmioty prywatne.

Ostatnią z analiz wykonanych na potrzeby programu rewitalizacji była **analiza poświęcona rozwiązaniom komunikacyjnym uzupełnionym o badania ruchu przeprowadzone dla całego Miasta**. Dokument ten oprócz przedstawiania analizy połączeń komunikacyjnych miał także za zadanie wprowadzić do omawianego obszaru założenia transportu zrównoważonego, kładącego duży nacisk na transport pieszy, rowerowy oraz transport zbiorowy. Historyczna zwarta zabudowa oraz gęsta sieć ulic pozwalają na wprowadzenie rozwiązań uspokajających ruch samochodowy w tej części miasta, zapewniając jednocześnie możliwość zagospodarowania niezbędnych dla mieszkańców miejsc postojowych. Rewitalizacja przestrzeni miejskiej, której fragmentem jest analiza rozwiązań transportowych, pozwoli odzyskać najbardziej atrakcyjne tereny miejskie dla mieszkańców Słupska czy ożywić lokalny biznes.

Wszelkie działania proponowane w poniższym dokumencie zostały oparte na następujących badaniach:

- natężeń ruchu pieszych i rowerzystów w obrębie wybranych skrzyżowań,
- zachowań parkingowych przeprowadzonych na terenie obszaru rewitalizacji,
- kordonowych (pomiar natężeń ruchu na wszystkich trasach transportowych przecinających granicę obszaru wydzielonego jako zbiór rejonów transportowych z wyodrębnionej jednostki terytorialnej (np. centrum lub śródmieścia),
- natężeń ruchu na wybranych skrzyżowaniach na terenie Miasta Słupska,
- transportu zbiorowego, wykorzystanych do stworzenia Planu Zrównoważonego Rozwoju Transportu Zbiorowego na lata 2014-2020.

Opisane powyżej badania ilościowe i jakościowe oraz analizy pozwoliły nie tylko opracować najważniejsze kierunki rewitalizacji, ale także stworzyć pakiet przedsięwzięć stanowiących remedium na dużą część problemów zidentyfikowanych na obszarze rewitalizacji oraz wzmacniających lokalne potencjały.

Zmiana ilości miejsc parkingowych po wprowadzeniu ruchu jednokierunkowego i uwolnieniu chodników z funkcji parkingowej

V. POLITYKA SPOŁECZNA

POLITYKA SPOŁECZNA SŁUPSK 2025+

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w mieście Słupsku na lata 2019-2025+ ze szczególnym uwzględnieniem obszaru rewitalizacji jest miejską i powiatową strategią rozwiązywania problemów społecznych na lata 2019-2025 w rozumieniu przepisów Ustawy o pomocy społecznej. Wyznacza ona główne długofalowe zamierzenia strategiczne wspólnoty samorządowej miasta Słupska - mieszkańców i wyłonionych przez nich władz samorządowych - w odniesieniu do sfery społecznej życia w mieście, a więc jest zapisem przyjętej POLITYKI SPOŁECZNEJ samorządu miasta Słupska.

Dokument, ze względu na wygodę korzystania z niego, został podzielony na dwie części zawarte w odrębnych woluminach o podtytułach: „Część I. Diagnoza i rekomendacje” i „Część II. Strategiczny plan działań”.

Część I zawiera:

- Opis przeprowadzonych badań: 57 wywiadów indywidualnych, 22 wywiady grupowe, 5 obserwacji;
- Wnioski strategiczne z badań;
- Rekomendacje rozwiązań.

Część II zawiera:

- Cele i programy;
- Misja (cel generalny),
- 8 obszarów strategicznych,
- 26 celów strategicznych,
- 36 programów strategicznych.
- Plan wdrażania Polityki Społecznej.

Polityka Społeczna Słupsk 2025 + opracowywana została z nastawieniem na szczególnie staranne uwzględnienie w nim zdiagnozowanej wcześniej koncentracji problemów społecznych na obszarze rewitalizacji. Na problemach

społecznych obszaru rewitalizacji skupiono szczególną uwagę zarówno w części diagnostycznej, jak i planistycznej. Z uwagi jednak na fakt, iż problemy zdiagnozowane na obszarze rewitalizacji występują także w innych częściach miasta, choć z różnym natężeniem w Polityce Społecznej SŁUPSK 2025+ przyjęto następujące podejście:

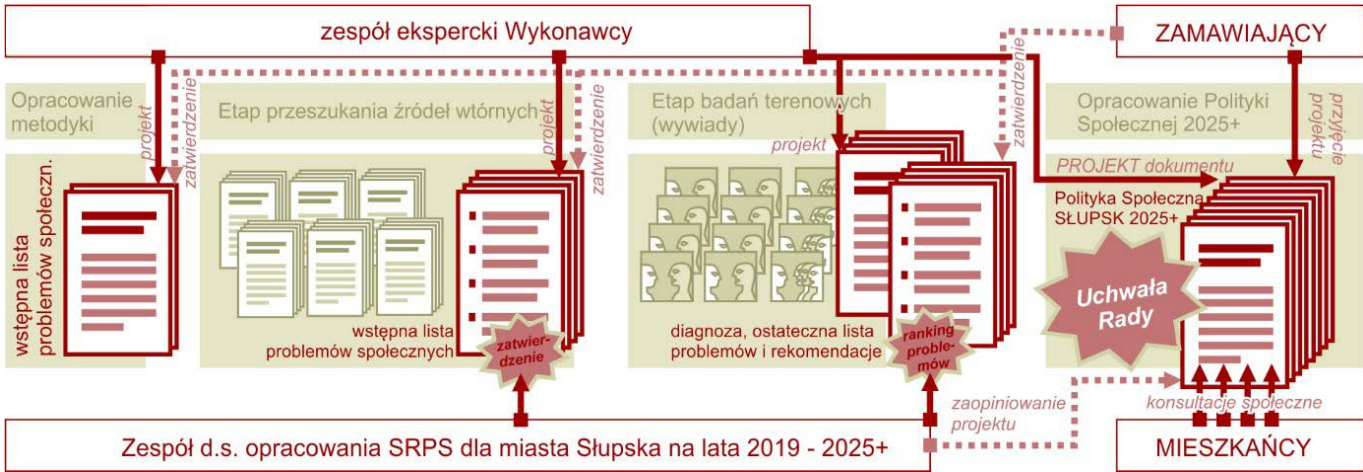
1. Diagnoza dokonana w ramach przygotowywania Polityki dotyczy całego miasta, i choć szczególnie skupia się na obszarze rewitalizacji, to nie ogranicza się do niego; obejmuje wzmożoną uwagę cały obszar zdegradowany i nie pomija żadnej części miasta.
2. Rekomendacje i część planistyczna Polityki - choć obejmują cały teren miasta Słupska - szczególnie traktują obszar rewitalizacji, na którym koncentruje się wiele rekomendowanych działań, przy czym:
 - 1) większość rekomendowanych działań usytuowanych terytorialnie na obszarze rewitalizacji jest adresowanych szerzej do mieszkańców całego

miasta, a preferuje mieszkańców obszaru rewitalizacji wyłącznie poprzez terytorialną bliskość i dzięki temu - lepszą dostępność,

- 2) część działań adresowana jest wprost do mieszkańców obszaru rewitalizacji.

Przygotowanie części diagnostycznej rozpoczęto od badania źródeł zastanych. To technika badań jakościowych polegająca na przeszukaniu i interpretacji istniejących źródeł wiedzy na temat badanego zjawiska: dokumentów, materiałów medialnych, literatury przedmiotu, itp. Celem etapu badań źródeł zastanych było wstępne zidentyfikowanie wyczerpującej listy problemów społecznych występujących na obszarze rewitalizacji.

Uporządkowany i zaakceptowany przez Zespół ds. opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w drugiej połowie 2018 r. zbiór problemów społecznych Słupska prezentuje poniższa tabela.

Schemat procesu przygotowywania polityki społecznej

priorytet	nr	Problem społeczny	ranking
Najwyższy priorytet	1	Nieskuteczny system przeciwdziałania przemocy w rodzinie	4,90
	2	Deficyt lekarzy specjalistów	4,76
	3	Niski status ekonomiczny służb społecznych	4,72
	4	Brak pracy wysokiej jakości	4,56
	5	Nieefektywność wydatków na profilaktykę	4,49
	6	Suburbanizacja	4,35
	7	Deficyt placówek stacjonarnej i dziennej opieki nad seniorami	4,31
	8	Deficyt mieszkań komunalnych	4,31

<i>priorytet</i>	<i>nr</i>	<i>Problem społeczny</i>	<i>ranking</i>
<i>wysoki priorytet</i>	9	Cyberuzależnienia i cyberprzemoc	4,27
	10	Niewykorzystany potencjał ośrodka akademickiego	4,11
	11	Nieefektywne działanie Miejskiej Komisji Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	4,07
	12	Zmniejszające się kompetencje rodzicielskie	4,05
	13	Brak satysfakcjonującej możliwości studiowania	4,03
	14	Problemy zdrowia psychicznego	4,01
	15	Wyuczona bezradność	3,99
	16	Niewystarczająca oferta wsparcia dla seniorów	3,96
	17	Niewystarczające wsparcie rodzin i opiekunów osób z niepełnosprawnościami	3,93
	18	Ubóstwo	3,92
	19	Przemoc rówieśnicza wśród młodzieży	3,91
<i>priorytet</i>	<i>nr</i>	<i>Problem społeczny</i>	<i>ranking</i>
<i>średni priorytet</i>	20	Deficyt edukacji seksualnej	3,88
	21	Spirala zadłużenia	3,87
	22	Niewystarczająca profilaktyka szkolna	3,85
	23	Nadużycia pracodawców wobec cudzoziemców	3,75
	24	Zbyt rzadkie stosowanie niekryminalizujących narzędzi wobec użytkowników narkotyków	3,69
	25	Niedostatek partycypacji szkolnej	3,68
	26	Niepełny system wychodzenia z bezdomności	3,65
	27	Ubóstwo energetyczne	3,63
	28	Niewystarczająca integracja osób z niepełnosprawnościami	3,61

<i>priorytet</i>	<i>nr</i>	<i>Problem społeczny</i>	<i>ranking</i>
<i>niższy priorytet</i>	29	Problemy pieczy zastępczej	3,45
	30	Zbyt słabe wsparcie samoorganizacji środowisk młodzieży	3,40
	31	Zagrożenie przemocą seksualną i molestowaniem	3,37
	32	Niewykorzystany potencjał sprawnych i aktywnych seniorów	3,35
	33	Niewystarczająca oferta dla rodzin z małymi dziećmi	3,32
	34	Brak infrastruktury dla bezdomnych nie mogących zachować trzeźwości	3,29
	35	Osoby uzależnione niefunkcjonujące społecznie	3,28
	36	Uzależnienia behawioralne - narastający problem współczesności	3,27
	37	Wielodzietność w zbiegu z samotnym rodzicielstwem	3,23
	38	Problemy integracji cudzoziemców	3,23
<i>priorytet</i>	<i>nr</i>	<i>Problem społeczny</i>	<i>ranking</i>
<i>najniższy priorytet</i>	39	Budynki szkół nie są wykorzystywane popołudniami	2,93
	40	Osoby uzależnione funkcjonujące społecznie	2,90
	41	Problemy kultury ruchu drogowego	2,85
	42	Słabość pomocy postpenitencjarnej	2,84
	43	Wczesne rodzicielstwo	2,22

W zakresie spójności i koordynacji polityki miejskiej Polityka Społeczna SŁUPSK 2025+ jest kierunkowo zgodna z Gminnym Programem Rewitalizacji Miasta Słupska na lata 2017 - 2025+, w szczególności z przyjętą w nim wizją strategiczną obszaru rewitalizacji. Polityka Społeczna SŁUPSK 2025+ w szczególności jest ściśle zgodna z celami Gminnego Programu Rewitalizacji, a w szczególności z Celem Strategicznym I: Integracja i spójność społeczna.

Obszary Koncentracji Działań to części realizacyjne Polityki Społecznej SŁUPSK 2025+ wydzielone według kryterium spójności zarządczej. Nie są więc to klasyczne działy „tematyczne” czy „dziedzinowe” Polityki, ale takie jej części, które wymagają skoordynowanego zarządzania. W dokumencie wyznaczono osiem obszarów koncentracji działań:

Obszar A - zawiera cele o charakterze narzędziowym, związane z koniecznością zmian w systemie instytucjonalnym polityki społecznej: przekształcenia struktur, reorganizacje, usprawnienia procedur i zmiany zasad. Cele te - choć bezpośrednio nie dotyczą zmiany stanu społecznego - odnoszą się do stworzenia układu warunków instytucjonalnych, jaki jest niezbędny dla osiągnięcia celów z pozostałych siedmiu obszarów.

Obszar B zawiera cele strategiczne realizowane wśród dzieci i młodzieży szkolnej, służące lepszemu przygotowaniu ich na wyzwania współczesności.

Obszar C zawiera cele związane z funkcjonowaniem rodzin i pieczy zastępczej, w tym bezpieczeństwa w rodzinie i ochrony przed przemocą.

Obszar D zawiera cele strategiczne związane z seniorami i problemami wieku seniorskiego.

Obszar E obejmuje cele strategiczne związane z ubóstwem i bezdomnością.

Obszar F obejmuje cele strategiczne związane z uzależnieniami.

Obszar G obejmuje cele strategiczne związane z niepełnosprawnością.

Obszar H obejmuje cele strategiczne dotyczące cudzoziemców i ich sytuacji.

USŁUGI OPIEKUŃCZE NA OBSZARZE REWITALIZOWANYM

Ze względu na sytuację demograficzną w Mieście Słupsku: ujemny przyrost naturalny, rosnąca długość życia, znaczny odsetek samotnie mieszkających seniorów i osób z niepełnosprawnościami - szczególnie silnie odczuwalną na obszarze rewitalizowanym, podjęto działania zmierzające do rozszerzenia zakresu usług opiekuńczych świadczonych w miejscu zamieszkania osób niesamodzielnych. Dzięki funduszom pozyskanym z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego 2014-2020 udało się zwiększyć o ok. 40% zatrudnienie w Miejskim Ośrodku Pomocy Rodzinie w Słupsku opiekunów świadczących usługi na obszarze rewitalizowanym. Umożliwiło to świadczenie usług opiekuńczych przez 7 dni w tygodniu, w przedziale czasowym pomiędzy 7.00 a 20.00. Zakupiono także samochód i sprzęt do pakowania posiłków, co z kolei umożliwiło dostarczanie obiadów z Jadłodajni MOPR bezpośrednio do domów osób niesamodzielnych.

Rozszerzona oferta zakresu usług opiekuńczych dotyczy zwiększenia wymiaru usług, głównie poprzez ich świadczenie w godzinach popołudniowych oraz w weekendy i święta. Standard usług został rozszerzony, a ich świadczenie podlega monitoringowi i okresowej ewaluacji. Obecnie z usług opiekuńczych na obszarze rewitalizowanym korzysta około 110 osób, a do 20 z nich dowożony jest posiłek do miejsca zamieszkania.

TELEOPIEKA

Wychodząc naprzeciw wyzwaniom natury demograficznej i prognozom w tym obszarze dla Miasta Słupska, a przede wszystkim uwzględniając potrzeby i oczekiwania seniorów oraz osób z niepełnosprawnościami, podjęto działania zmierzające do wykorzystania nowoczesnych

technologii do podniesienia im komfortu życia i zapewnienia poczucia bezpieczeństwa. Tak zrodziła się idea teleopieki, rozumianej jako system wzajemnych powiązań, w którym obok nowoczesnych rozwiązań teletechnicznych pojawia się także czynnik ludzki i bezpośrednia obecność drugiego człowieka.

„Do współpracy została zaproszona Fundacja Progresja, i tak, po kilku miesiącach rozmów, wertowania dostępnych materiałów, wizyt studyjnych, testów sprzętu, zrodziła się ostateczna wizja, którą dziś realizujemy”.

Marcin Treder, Zastępca Dyrektora MOPR w Słupsku

Aktualny system teleopieki w Słupsku, tworzy zestaw podstawowych urządzeń, które instalowane są w mieszkaniu seniora, czy osoby z niepełnosprawnością, w skład którego wchodzi: centralka, dwa czujniki ruchu oraz opaska SOS. Dodatkowo w zależności od potrzeb użytkownika zestaw można rozszerzyć o: czujniki gazów palnych oraz tlenu, a także uruchomić w opasce SOS możliwość dokładnej lokalizacji użytkownika, co ma szczególne znaczenie w przypadku seniorów z zaawansowaną demencją oraz w przebiegu choroby Alzheimera. Zainstalowane urządzenia zapewniają całodobowy, nieprzerwany monitoring użytkowników prowadzony przez wyspecjalizowaną firmę, która w przypadku wystąpienia niepożądanych zdarzeń (np. ułatniający się gaz, czy znacznie podwyższone tętno), za pośrednictwem opaski SOS może nawiązać głosowy kontakt z domownikiem i poinformować o zagrożeniu, a w razie konieczności wezwać służby ratunkowe.

System teleopieki w Słupsku to nie tylko ratowanie życia, ale także możliwość łatwego poproszenia o pomoc

w codziennym funkcjonowaniu. Za pośrednictwem opaski SOS i po naciśnięciu jednego guzika można połączyć się z operatorem np. w sytuacji ciekącego kranu, czy zwykłej ludzkiej potrzeby porozmawiania z drugim człowiekiem. W takich przypadkach rozmowa zostanie przekierowana do Lokalnego Punktu Koordynującego w Słupsku, obsługiwanego przez Fundację Progresja, której pracownik lub pełniący dyżur specjalista (psycholog, prawnik) za pośrednictwem telefonu udzieli stosownych porad i wyjaśnień, a w razie potrzeby zapewni inne sto-

sowne wsparcie. Fundacja może zapewnić usługi asystentów osób z niepełnosprawnościami, którzy np. pomogą w dotarciu do lekarza, a przystawki ciekący kran lub inne drobne naprawy zostaną przeprowadzone przy wykorzystaniu „usługi złotej rączki”.

„W Słupsku systemem teleopieki objętych zostało około 200 osób. Słupsk jest więc jednym z polskich miast, w którym teleopieką objęty jest największy odsetek mieszkańców, a w opinii wielu, nasza usługa jest naj-

Opaska SOS

bardziej kompleksowa i innowacyjna. W planach jest także pozyskanie środków finansowych na rozwój i udoskonalenie świadczonej usługi, oraz objęcie nią jeszcze większej ilości osób. Na podkreślenie zasługuje fakt, że usługa dla słupskich seniorów i osób z niepełnosprawnościami, dzięki pozyskaniu przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku znaczących funduszy ze środków Unii Europejskiej, świadczona jest całkowicie bezpłatnie”.

Marcin Treder, Zastępca Dyrektora MOPR w Słupsku

BUDOWNICTWO SPOŁECZNE NA OBSZARZE REWITALIZACJI

Słupskie rozwiązania społeczne „szyte na miarę” kierowane są do różnych grup, zagrożonych wykluczeniem społecznym, w tym seniorów, osób z niepełnosprawnościami, osób bezdomnych lub zagrożonych bezdomnością. Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych jest jednym z ważniejszych miejskich działań inwestycyjnych na terenie objętym rewitalizacją. Celem rozwoju budownictwa społecznego jest stworzenie bazy lokali możliwych do zamieszkania przez osoby, które ze względu na zły stan techniczny zajmowanych lokali, zostały z nich wykwaterowane bądź znajdują się w szczególnie trudnej sytuacji. Opracowano dla tych osób specjalne zasady najmu korzystniejsze niż oferowane na rynku.

W 2018 r. rozpoczęto realizację przedsięwzięcia pn. „Budowa wielorodzinnych budynków mieszkalnych przy ul. Długiej/Płowieckiej w Słupsku” ujętego w Gminnym Programie Rewitalizacji jako podstawowe. Przedsięwzięcie polega na zbudowaniu dwóch wielorodzinnych budynków mieszkalnych wraz z zagospodarowaniem terenu i przy-

gotowaniem miejsc postojowych, w tym miejsc przeznaczonych dla osób z niepełnosprawnościami. Inwestycja realizowana jest przez Słupskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o. we współpracy z samorządem Słupska. Do dyspozycji miasta zostaną przekazane trzydzieści trzy lokale na wynajem. Lokale zostaną wynajęte przez Miasto od STBS i podnajmowane mieszkańcom na zasadach i warunkach obowiązujących przy wynajmie lokali komunalnych.

W 2019 r. zakończono również projektowanie kolejnych budynków wielorodzinnych jako drugiego etapu rozwoju budownictwa społecznego na obszarze rewitalizacji. W zaprojektowanych budynkach znajdować się będzie 57 lokali mieszkalnych, z czego około połowę planuje przeznaczyć się do realizacji programów w zakresie polityki społecznej tj. dla rodzin prowadzących rodzinny dom dziecka, seniorów, osób opuszczających pieczę zastępczą, osób wychodzących z bezdomności oraz rodzin, w skład których wchodzi osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, nie mogące samodzielnie funkcjonować, osób/rodzin dotkniętych problemem przemocy lub poważnym konfliktem.

Lokalizacja opisanych powyżej inwestycji mieszkaniowych w rejonie ulicy Długiej, miała na celu niejako odczarowanie fragmentu Śródmieścia, do którego przylgnęła łątka miejsca nieatrakcyjnego, niebezpiecznego i niewartego zamieszkania. Dodatkowe oprócz budownictwa mieszkaniowego działania realizowane w przestrzeni takie jak zagospodarowanie podwórek, powstanie parku kieszeniowego, Placówki Wsparcia Dziennego Dom Sąsiedzki, miały na celu nie tylko ożywić ten kwartał ulic, ale także przywrócić mieszkańcom godność i zapewnić im ofertę czasu wolnego.

Nowe budownictwo przy ul. Długiej i Płowieckiej w Słupsku

Opracowana w ramach projektu z zakresu Modelowej Rewitalizacji Miast Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych 2025+ wskazuje na konieczność dalszego tworzenia i rozwoju „mieszkań specjalnego przeznaczenia”. Pojęcie to określa zbiorczo lokale mieszkalne wyodrębnione z gminnego zasobu mieszkaniowego oraz pozyskane z innych źródeł, przeznaczone do realizowania funkcji mieszkaniowej na zasadach specjalnych, jako usługi społecznej (publicznej lub rynkowej), a w szczególności mieszkania **chronione, serwisowane, treningowe i wspomagane**.

MIESZKANIE CHRONIONE

Mieszkanie chronione to forma pomocy społecznej w postaci lokalu mieszkalnego, mająca zapewnić oso-

bom w nim zamieszkującym przygotowanie - pod opieką odpowiednich specjalistów, np. pracownika socjalnego - do prowadzenia samodzielnego życia w społeczeństwie lub zastąpić pobyt w placówce zapewniającej całodobową opiekę. Mieszkania chronione mają służyć osobom, które ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebują wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymagają usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki.

MIESZKANIE SERWISOWANE

Mieszkanie serwisowane to miejsce samodzielnego zamieszkiwania dla osób niesamodzielnych lub o znacząco ograniczonej samodzielności (np. osób starszych,

osób z niepełnosprawnością intelektualną itp.), którym wraz z mieszkaniem dostarczana jest komercyjna usługa regularnego albo stałego wsparcia opiekuna lub asystenta osobistego.

MIESZKANIE TRENINGOWE

Mieszkanie treningowe to miejsce okresowego zamieszkiwania, w którym osoby tam przebywające pod opieką specjalistów przygotowują się do samodzielnego życia w mieszkaniu chronionym lub wspomaganim.

MIESZKANIE WSPOMAGANE

Mieszkanie wspomagane to szersze określenie mieszkania udostępnianego jako usługa społeczna łącząca usługę pobytową polegającą na zamieszkiwaniu w mieszkaniu indywidualnym z asystenturą, wsparciem lub opieką. Mieszkaniem wspomaganim jest przykładowo: mieszkanie chronione, treningowe, albo podobne prowadzone na podstawie przepisów lokalnych (ale nie jest nim mieszkanie serwisowane prowadzone na zasadach usługi komercyjnej).

Aktualnie w Słupsku funkcjonuje pięć mieszkań specjalnego przeznaczenia. Trzy z nich zlokalizowane przy ul. Niemcewicza, Lutosałwskiego oraz Niedziałkowskiego prowadzone są przez Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie w Słupsku, a dwa pozostałe zlokalizowane przy ul. Tuwima oraz Towarowej prowadzone są przez Towarzystwo Pomocy im. św. Br. Alberta - koło słupskie oraz Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne Oddział terenowy w Słupsku. Finansowanie funkcjonowania mieszkań wsparto częściowo środkami unijnymi, w ramach realizacji projektów rewitalizacyjnych.

Mieszkanie terapeutyczne przy ul. Tuwima w Słupsku

WARSZTATY PODNOSZĄCE KOMPETENCJE DLA PRACOWNIKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Jak wspomniano wcześniej w celu uskutecznienia procesu rewitalizacji jednym z działań realizowanych w ramach projektu modelowego było podniesienie kompetencji pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie w Słupsku. W standardzie kwalifikacji zawodowych dla zawodu pracownika socjalnego określono długą listę wymagań ogólnozawodowych, podstawowych dla zawodu i specjalistycznych. To zestawienie pokazuje jak wymagające jest wykonywanie tego zawodu i jak wszechstronnych wymaga umiejętności, szczegółowej wiedzy i silnych postaw. Działania w opiece społecznej to nie tylko uregulowania prawne, ale przede wszystkim ludzie, którzy ten system tworzą. Stąd tak istotne jest wzmocnienie kompetencji pracowników pomocy społecznej poprzez szeroki wachlarz szkoleń tematycznych.

W ramach modelowych rozwiązań prowadzonych na obszarze rewitalizacji Słupska przeprowadzone zostały szkolenia dla pracowników pomocy społecznej. Tematyka została dobrana specjalnie pod potrzeby pracowników słupskiego MOPR w taki sposób, aby zdobyta wiedza była jak najbardziej przydatna w ich codziennej pracy. Dużym zainteresowaniem cieszył się cykl szkoleń z zakresu terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach i superwizja dla asystentów rodziny oraz wychowawców placówek opiekuńczo - wychowawczych. W szkoleniach wzięli udział pracownicy socjalni, asystenci rodziny, opiekunowie świadczący usługi opiekuńcze, którzy realizują zadania również na obszarze rewitalizowanym, w tym w ramach wdrażania systemu teleopieki. Łącznie na wszystkich szkoleniach przewidziano 260 miejsc, a więc praktycznie każdy z pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy

Rodzinie miał możliwość wzięcia udziału w zajęciach. Problemy, tematy, analizy indywidualnych przypadków omawiane na szkoleniach dotyczyły przede wszystkim mieszkańców i grup społecznych pochodzących z obszaru rewitalizowanego. Dodatkowe umiejętności i kompetencje zdobyte przez kadrę pomocy społecznej wykorzystywane będą w procesie rewitalizacji w Słupsku.

Ocena szkoleń przez uczestników:

“Szkolenia z zakresu TSR było przeze mnie wyczekiwana od dwóch lat, wreszcie się udało. Jestem pod wrażeniem, to jedno z tych szkoleń, które pracuje we mnie nawet po wyjściu z sali szkoleniowej. Proszę o jeszcze!”

“Sesje superwizyjne pozwoliły mi odzyskać wiarę w sens tego co robię. Mało tego, dowiedziałam się, że pracujemy naprawdę dobrze.”

Uczestnicy warsztatu kompetencyjnego

TEMATYKA WARSZTATÓW

TERAPIA SKONCENTROWANA NA ROZWIĄZANIACH

Metoda TSR pomaga postrzegać klienta i siebie, jako ludzi pełnych możliwości w drodze do poszukiwania rozwiązań. Kurs obejmował założenia i źródła terapii skoncentrowanej na rozwiązaniach, tworzenie kontekstu spotkania, formowanie celu pracy terapeutycznej, tworzenie obrazu rzeczywistości po osiągnięciu celu, poszukiwanie w przeszłości i teraźniejszości klienta elementów “świata bez problemu”, określanie najbliższych kroków w kierunku osiągnięcia celu, monitorowanie wprowadzanych zmian.

SUPERWIZJA DLA ASYSTENTÓW RODZINY

Celem szkolenia było otrzymanie wsparcia, które sprzyja rozwojowi zawodowemu i zapobiega wypaleniu, zdobycie umiejętności pozwalających na prawidłowe identyfikowanie trudności w pracy, ich źródeł oraz sposobów rozwiązywania. Szczególną uwagę zwrócono na wzmocnienie umiejętności komunikowania się asystentów z osobami korzystającymi z tej formy pomocy, współpracownikami i instytucjami oraz otoczeniem, w którym wykonują pracę.

PRACA SOCJALNA Z TRUDNYM KLIENTEM, PRZECIWDZIAŁANIE AGRESJI ZE STRONY KLIENTA

Celem zajęć było zwiększenie wiedzy i umiejętności w zakresie pracy i motywowania do zmian klientów prezentujących agresywne postawy wobec pracowników pomocy społecznej, a także zapobieganie eskalacji agresywnych zachowań. Główna tematyka zajęć obejmowała podstawy teoretyczne zachowań agresywnych, wpływ komunikacji, w tym mowy ciała, na rozładowywanie napięć i budowanie relacji niemożliwiających dalszą

pracę z agresywnym, roszczeniowym klientem.

PRZECIWDZIAŁANIE WYPALENIU ZAWODOWEMU I RADZENIE SOBIE ZE STRESEM W POMOCY SPOŁECZNEJ

Celem zajęć było wzmocnienie motywacji pracowników do działania i przeciwdziałanie wypaleniu zawodowemu pracowników pomocy społecznej zaangażowanych bezpośrednio w pracę z klientem, wzmocnianie kompetencji i umiejętności zawodowych oraz radzenie sobie ze stresem w pracy.

WARSZTATY Z ZAKRESU DOSKONALENIA METOD KOMUNIKACJI INTERPERSONALNEJ

Celem zajęć było udoskonalenie metod komunikacji interpersonalnej, ewentualnie skorygowanie błędów w komunikacji. Tematyka szkolenia obejmowała tworzenie atmosfery do rozmowy, aktywne słuchanie, cisza w komunikacji, obserwacja (wygląd, wyraz twarzy, kontakt wzrokowy, zachowanie klienta), rozumienie, sposób mówienia i dobór słów, obserwowanie siebie w komunikacji, trudna rozmowa o problemie, rola komunikacji w budowaniu relacji, kwestie kulturowe w komunikacji.

USAMODZIELNIANIE WYCHOWANKÓW PIECZY ZASTĘPCZEJ

Tematyka szkolenia obejmowała diagnozę potrzeb i możliwości osoby usamodzielniającej się, przygotowanie opiekuna usamodzielnienia do jego roli i obowiązków, opracowywanie i realizowanie indywidualnego programu usamodzielnienia oraz techniki i metody wspierające prace nad usamodzielnieniem.

SUPERWIZJA DLA WYCHOWAWCÓW PLACÓWEK OPIEKUŃCZO - WYCHOWAWCZYCH

Celem warsztatów było wzmocnienie kompetencji i umiejętności zawodowych wychowawców placówek opiekuń-

czo - wychowawczych, identyfikowanie trudności w pracy, komunikacja interpersonalna, budowanie zespołu, rola i odpowiedzialność lidera zespołu, analiza pracy zespołu na podstawie analizy przypadków, propozycje dobrych praktyk. W toku superwizji uwzględniano indywidualne problemy uczestników, wskazywano na możliwości rozwiązywania konfliktów wynikających z bieżącej pracy.

INTERPRETACJA I ROZUMIENIE ZACHOWAŃ DZIECI UMIESZCZANYCH W PIECZY ZASTĘPCZEJ

Szkolenie miało na celu pomóc pracownikom pomocy społecznej zrozumieć dziecko umieszczone w pieczy zastępczej, straty i ich wpływy na funkcjonowanie dziecka w opiece oraz pozwoliło poznać jakie są najczęstsze zaburzenia u dzieci umieszczanych w pieczy i ich wpływ na funkcjonowanie dzieci.

KPA W POSTĘPOWANIACH ADMINISTRACYJNYCH Z ZAKRESU POMOCY SPOŁECZNEJ, WSPARCIA RODZINY I SYSTEMU PIECZY ZASTĘPCZEJ ORAZ ŚWIADCZEŃ RODZINNYCH I FUNDUSZU ALIMENTACYJNEGO

Celem zajęć było pogłębienie wiedzy z zakresu postępowań w sprawach wydawania decyzji administracyjnych. Uczestnicy szkolenia nauczyli się jak skutecznie przeprowadzić postępowanie dowodowe i obronić swoje stanowisko w decyzji administracyjnej. Podstawowym problemem zgłoszonym przez pracowników pomocy społecznej była niestabilność w orzecznictwie organów II instancji (odwoławczych) oraz orzecznictwa sądów administracyjnych.

PODSTAWY PSYCHIATRII I PRACY SOCJALNEJ Z OSOBĄ CHORĄ PSYCHICZNIE LUB Z ZABURZENIAMI PSYCHICZNYMI DLA PRACOWNIKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Praca podczas warsztatów pomogła poznać i zrozumieć specyfikę funkcjonowania osób w i po kryzysach psychicznych. Celem szkolenia było m.in. przedstawienie naj-

częściej występujących chorób i zaburzeń psychicznych, efektywnej komunikacji z klientami z różnymi chorobami i zaburzeniami psychicznymi oraz możliwości ich aktywizacji społecznej i zawodowej. Ważnym aspektem jest dobre wspieranie jak najbardziej samodzielnego funkcjonowania osób po kryzysach psychicznych poprzez prowadzenie pracy socjalnej w środowisku.

TRENING UMIEJĘTNOŚCI SPOŁECZNYCH DLA OPIEKUNÓW ŚWIADCZĄCYCH SPECJALISTYCZNE USŁUGI OPIEKUŃCZE

Program szkolenia nastawiony był na pracę warsztatową z zakresu wprowadzania zmian, motywowania do zmian osób z doświadczeniem kryzysu psychicznego, komunikowania się z osobami po kryzysach psychicznych, planowanie i przeprowadzanie treningów umiejętności społecznych. Praca podczas warsztatów odbywała się na konkretnych przykładach klientów (uczestnikach szkolenia), omawiano jak zauważać i wykorzystywać mocne strony klienta w celu kształtowania nawyków celowej aktywności oraz w jaki sposób wzmacniać klienta w zdobywaniu jak największej samodzielności.

PRZEMOC SEKSUALNA, W TYM WOBEC DZIECI

Uczestnicy szkolenia dosyć często w swojej pracy spotykają się z problemem przemocy seksualnej w różnych formach. Uczestnicy spotkania nauczyli się jak rozpoznawać objawy wykorzystania seksualnego u dziecka, jak wykształcać w dziecku umiejętność rozpoznawania oraz radzenia sobie w sytuacjach zagrożenia przemocą seksualną, jak postępować w przypadku podejrzenia o molestowanie seksualne, jak rozmawiać z dzieckiem, które padło ofiarą przemocy seksualnej, a także aspektów prawnych związanych ze zjawiskiem wykorzystania seksualnego.

VI. CENTRA WSPARCIA SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO MIESZKAŃCÓW, JAKO NIEODZOWNY ELEMENT PROCESU REWITALIZACJI

„CENTRUM WSPARCIA” W KAMIENICY OTTO FREUNDLI-CHA PRZY ULICY TUWIMA 34 W SŁUPSKU

Jednym z efektów projektu w ramach Modelowej Rewitalizacji Miast, było opracowanie dokumentacji technicznej i koncepcji funkcjonowania obiektów przeciwdziałających kryzysowi społecznemu, gospodarczemu na obsza-

rze rewitalizacji, a także zapobieżenie dalszej degradacji budynków na tym obszarze. Po kompleksowym remoncie rodzinnego domu Otto Freundlicha przy ul. Tuwima 34, powstało w nim centrum wsparcia społecznego i gospodarczego. Prace renowacyjne rozpoczęły się w marcu 2018 r. i polegały na adaptacji dwóch kondygnacji nadziemnych oraz poddasza. Zgodnie z wytycznymi wojewódzkiego konserwatora zabytków odrestaurowano zachowane drewniane elementy; części zabytkowej podłogi, balustrady, klatki schodowe. Budynek został dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych. W obiekcie swoją siedzibę znalazły: **Psychologiczna Poradnia Rodzinna z mieszkaniem terapeutycznym, Lokalny Punkt Koordynujący teleopiekę oraz Dom Startupów.**

Dom Start - upów przed i po remoncie

Poradnia Psychologiczna przed i po remoncie

Działania pracowników **Psychologicznej Poradni Rodzinnej z mieszkaniem terapeutycznym** skierowane są do osób, które znajdują się w trudnej sytuacji, wymagających specjalistycznego wsparcia, a także dla rodzin z dziećmi, które przy wsparciu świadczonym przez placówkę będą w stanie wypełniać funkcje rodzicielskie. Mogą to być także osoby dorosłe z niepełnosprawnością intelektualną, z alkoholowym zespołem płodowym, osoby, które rokują, że przy pomocy innych będą w stanie efektywnie wypełniać obowiązki rodzicielskie.

Poradnia świadczy usługi psychologiczne i pedagogiczne dla mieszkańców obszaru rewitalizowanego. Oferta jest dostosowywana na bieżąco do pojawiających się i diagnozowanych potrzeb. Aktualnie świadczone jest wsparcie w postaci zajęć z zakresu integracji sensorycznej, odbywają się treningi umiejętności społecznych dla dzieci i młodzieży, udzielane są specjalistyczne porady. Usługa zakwaterowania w mieszkaniu treningowym obejmuje możliwość zamieszkania w lokalu na okres do kilkunastu miesięcy i przy intensywnej pomocy udzielanej przez

Sala integracji sensorycznej

asystentów rodziny oraz kadrę Poradni, zdobywane lub doskonalone są umiejętności rodzicielskie.

Z kolei pracownicy **Lokalnego Punktu Koordynującego** odpowiadają m.in. za instalację urządzeń teleopieki w domach seniorów, osób samotnych, niesamodzielnych. W Lokalnym Punkcie Koordynującym uruchomiony został specjalny telefon, do którego przekierowywane są zgłoszenia użytkowników teleopieki, niewymagających interwencji służb ratunkowych, a dotyczą np. realizacji specjalistycznych porad lub zlecenia usługi “złotej rączki”. To stąd koordynowane są prace asystentów osób z niepełnosprawnościami, tutaj znajduje się sala szkoleniowa, w której odbywają się między innymi szkolenia dla seniorów z zakresu obsługi komputerów i korzystania z Internetu.

Tak jak wspomnieliśmy na wstępie po przeprowadzeniu niezbędnych prac adaptacyjnych i remontowych na ostatniej kondygnacji kamienicy przy ul. Tuwima 34 powołano do życia centrum „**Dom Start-upów**”.

Dom Start-upów

Dom Start-upów to strefa co-workingu, czyli miejsce spotkań dla ludzi kreatywnych, przedsiębiorczych, ambitnych i aktywnych w działaniu - miejsce przyjazne i wygodne, gdzie można wymienić się doświadczeniami, wziąć udział w szkoleniach, zdobyć nowe inspiracje i potrzebną wiedzę. Słupski „Dom Startupów” to pierwsze takie miejsce w naszym mieście rozwijające ideę co-workingu, gdzie spotykają się i wzajemnie inspirują ludzie mający pomysły, ci którzy tych pomysłów szukają, a także ci, którzy działalność gospodarczą już prowadzą i chętnie dzielą się swoją wiedzą i spostrzeżeniami.

Przestrzeń Domu Start - upów stanowi pomieszczenie typu open - space, w którym znajduje się strefa co-workingowa oferująca biurka -8 stanowisk pracy, wydzielona tzw. strefa “chill-outu”, czyli miejsce odpoczynku i swobodnych rozmów, wyposażona m.in. w fotele i sofy, sala konferencyjna na ok. 20 osób z rzutnikiem, ekranem i multimediami, wykorzystywana na spotkania biznesowe, warsztaty oraz małe eventy, a także pomieszczenie biurowe dla organizacji zarządzającej Domem, otwarta kuchnia i toalety.

Uruchomiony w połowie 2019 r. „Dom Start-upów” jest więc przestrzenią, w której rodzić się mają pomysły, projekty i idee wpływające nie tylko na rozwój poszczególnych osób-pomysłodawców, ale też całego miasta. Jest to miejsce spotkań, współpracy, i samodoskonalenia się. To co go wyróżnia to fakt, iż korzystać z niego mogą nie tylko osoby planujące uruchomić własny biznes, ale też te, które już go prowadzą, ale szukają nowych pomysłów i możliwości rozwoju. „Dom” nie jest miejscem, w którym osoby korzystające z jego przestrzeni mogą fizycznie prowadzić działalność gospodarczą, a jedynie strefą rozwijania tej działalności, nabywania doświadczeń i umiejętności oraz wspólnego tworzenia nowych projektów. Miejscem kreatywnej pracy.

Zarządzanie Domem Start-upów powierzono podmiotowi wyłonionemu w trybie konkursu ofert dla organizacji pozarządowych oraz podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Podmiot ten pełni rolę nie tylko gospodarza, menadżera, ale także coacha w zakresie startupów.

Dom Start-upów, przestrzeń coworkingowa

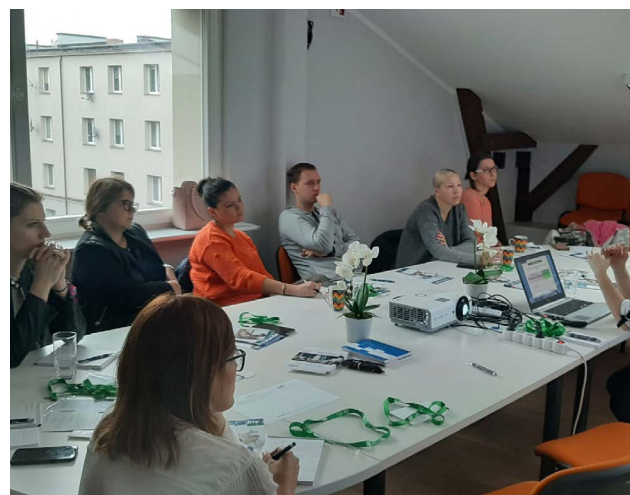
„Aktywator - Dom Start-upów to miejsce, w którym każdy/a mieszkaniowiec/ka Słupska otrzyma wsparcie zarówno w założeniu, jak i prowadzeniu firmy - począwszy od pomocy księgowo-prawnej, marketingowej, IT, aż po przestrzeń biurową i salę konferencyjną i multimedia. Aktywator, to nie tylko wsparcie merytoryczne, ale też wartości, których nie sposób wycenić - uśmiechnięta i pozytywna ekipa gotowa podzielić się z wami doświadczeniem i kreatywnością, pomóc przezwyciężyć trudności związane z prowadzeniem działalności i wesprzeć radą”.

Marcin Dadel, Witaj Świecie! Sp. z o.o.

Oferta kierowana jest do przedsiębiorców z terenu Słupska (prowadzących działalność nie dłużej, niż 24 miesiące w chwili zgłoszenia się do projektu), osób zamierzających rozpocząć świadczenie nowej usługi/produktu w ramach prowadzonej dotychczas działalności oraz do osób chcących/planujących założenie własnej działalności gospodarczej. Szeroka oferta szkoleniowa zwiększa umiejętności i kompetencje w ww. obszarze.

Wsparcie merytoryczne oraz udostępnianie przestrzeni jest nieodpłatne. Dodatkowo, miejsce dostosowane jest do potrzeb osób niepełnosprawnych.

W okresie od września do grudnia 2019 roku ze wsparcia Aktywatora skorzystało ponad 100 osób. Przeważającą ich część wzięła udział w szkoleniach i warsztatach. Słupszczanie i słupszczanki zainteresowani prowadzeniem własnej działalności gospodarczej mieli okazję uczestniczyć w spotkaniach z przedstawicielkami Urzędu Skarbowego i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz w szkoleniach, których tematyka dotyczyła m. in. ochrony danych osobowych w małych firmach, rodzajów umów z pracownikami, czy zasad autoprezentacji i wystąpień publicznych.

Dom Start-upów, sala szkoleniowa

Pracownicy Aktywatora angażują się także w partnerskie przedsięwzięcia, mające na celu promocję przedsiębiorczości w Słupsku i regionie.

CENTRUM WSPÓŁPRACY MIĘDZYPOKOLENIOWEJ I STREETWORKINGU - OBALMY MURY

Budynek przymurny przed rewitalizacją

Pozostałości baszty obronnej i budynek przymurny, stanowiące element średniowiecznych obwarowań miejskich zostaną odbudowane i zaadaptowane na potrzeby Centrum Współpracy Międzypokoleniowej i Streetworkingu. W zrekonstruowanych budynkach ulokowana zostanie placówka wsparcia dziennego oraz centrum seniora. Zapewniona zostanie przestrzeń dla streetworkerów działających w obszarze rewitalizacji. W budynku znajdują się w pełni wyposażone pomieszczenia warsztatowe do prac rzemieślniczych, sala wykładowo-ekspozycyjna oraz pomieszczenia biurowe. W Centrum realizowane będą działania aktywizujące osoby wykluczone, zagrożone wykluczeniem społecznym lub zawodowym, a także działania integrujące mieszkańców oraz budujące lokalną tożsamość. Planowane na ostatniej kondygnacji budynku Centrum Seniora będzie odpowiadać na potrzeby ludzi starszych, motywować ich do działania, „zarażać” aktywnością, wspierać, edukować, angażować itp., przy-

Rekonstrukcja baszty wraz z budynkiem przymurnym - projekt ATRIUM Studio Pracownia Projektowa Poznań

czyniając się do rozwiązania takich problemów jak brak uczestnictwa osób starszych w życiu społecznym i obywatelskim, wykluczenie cyfrowe osób starszych czy stereotypizacja, co jest szczególnie ważne z uwagi na bardzo dużą i wciąż rosnącą liczbę osób 60+ w mieście Słupsku.

Stworzenie Centrum Współpracy Międzypokoleniowej i Streetworkingu w połączeniu z miejscem aktywizacji osób zagrożonych wykluczeniem lub wykluczonych społecznie poprzez ponowne włączenie tych osób w życie lokalnej społeczności, przyczyni się do poprawy jakości życia i integracji mieszkańców. Zaprojektowane obiekty uzupełnią istniejące, historyczne i architektoniczne zagospodarowanie terenu w sąsiedztwie dawnego kościoła klasztorowego norbertanek pw. św. Mikołaja, pełniącego aktualnie siedzibę Miejskiej Biblioteki Publicznej przy ul. Garncarskiej.

CENTRUM INICJATYW SPOŁECZNYCH I ARTYSTYCZNYCH

W celu zwiększenie poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z obszaru rewitalizacji, w ramach projektu modelowej rewitalizacji opracowano dokumentację techniczną, a następnie po uzyskaniu wsparcia ze środków RPO WP, w 2018 r. rozpoczęto budowę Centrum Inicjatyw Społecznych i Artystycznych. Z powodu ograniczeń przestrzennych i technicznych instytucje kultury nie mogły dedykować oferty kulturalnej bezpośrednio pod potrzeby mieszkańców obszaru rewitalizacji. W Słupsku brakuje instytucji kultury, która byłaby centrum skupiającym inicjatywy społeczne oraz kulturalne, organizującej życie kulturalne słupszczyzan i łączenia kultury z aktywizacją społeczną mieszkańców miasta. Inwestycję rozpoczęto w czerwcu 2018 r. od częściowej rozbiórki budynku dawnej wozowni należącego do Nowego Teatru im. Witkacego w Słupsku. Ten XIX-wieczny obiekt, zaadaptowany

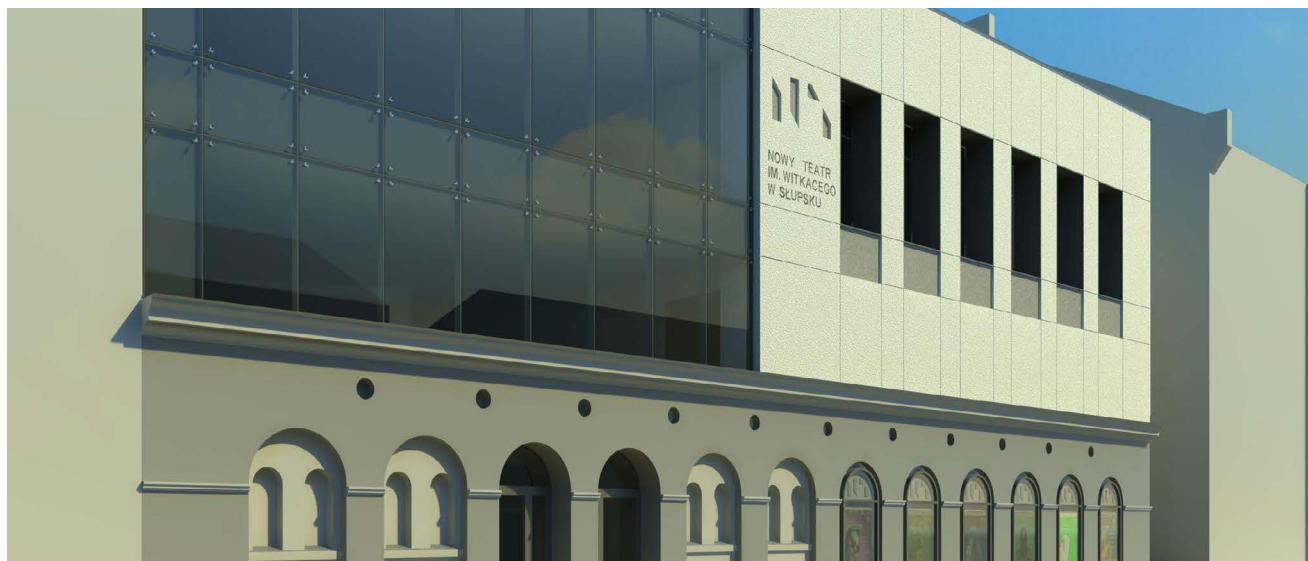
na magazyn i pracownię techniczną teatru, znajdował się w bardzo złym stanie technicznym. Udało się zachować ciekawą pod względem architektonicznym frontową ścianę budynku od strony ul. Lutostawskiego, nawiązującą stylistyką do okresu wczesnego renesansu. W nowym budynku - Centrum Inicjatyw Społecznych i Artystycznych, znajdzie się scena z widownią mieszczącą około 250 widzów, sale prób, foyer z kawiarnią, sale warsztatowe na zajęcia scenograficzne, choreograficzne, muzyczne i teatralne. W budynku zaplanowano także zaplecze biurowe i techniczne, pokoje dla aktorów oraz tarasy, na których będzie można organizować wydarzenia. Obiekt zostanie w pełni przystosowany do potrzeb osób z niepełnosprawnościami. W nowych salach warsztatowych będą odbywać warsztaty: teatralne, muzyczne, choreograficzne, scenograficzne itp. skierowane w największym stopniu do dzieci i młodzieży oraz osób z różnych powodów wykluczonych, zamieszkujących obszar rewitalizowany. W sali teatralnej oraz w salach warsztatowych wypracowywane będą i prezentowane efekty warsztatów dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci z rodzin mających trudności społeczne. W tych samych przestrzeniach, a także w częściach komunikacyjnych obiektu (foyer, galeria) planowane są zajęcia aktywizujące seniorów i osoby niepełnosprawne. Zajęcia prowadzone będą dwutorowo: stałe i cykliczne spotkania ukierunkowane na przygotowanie prezentacji scenicznej (przedstawienie, kabaret) przez osoby wykluczone z terenu rewitalizowanego oraz stałe i cykliczne spotkania ukierunkowane na realizację wystaw, spotkań literackich, recitali, koncertów, wernisaży twórczości osób wykluczonych. Efekty prac będą prezentowane szerszej publiczności ze szczególnym uwzględnieniem osób i środowiska z obszaru rewitalizowanego (interesariusze oraz ich rodzina i znajomi).

Wozownia, zdjęcie archiwalne

Budowa Centrum Inicjatyw Społecznych i Artystycznych

Centrum Inicjatyw Społecznych i Artystycznych - wizualizacja

DOM SĄSIEDZKI - PLACÓWKA WSPARCIA DZIENNEGO

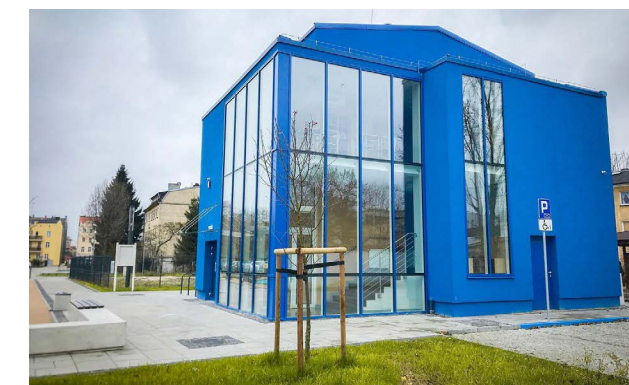
W celu wsparcia rodzin, w szczególności przeżywających trudności w wypełnianiu ról wychowawczych oraz w ramach działań profilaktycznych, w ramach projektu modelowego opracowano koncepcję, a następnie dokumentację techniczną dla Placówki Wsparcia Dziennego „Dom Sąsiedzki”. Pozyskane środki unijne w ramach RPO WP pozwoliły przejść Miastu od pomysłu do realizacji. Dom Sąsiedzki położony jest w samym sercu owianego złą sławą kwartału ulic Śródmieścia, w obszarze, który nawet w ramach obszaru rewitalizowanego, charakteryzuje się ponadprzeciętnym wskaźnikiem negatywnych zjawisk społecznych.

Dom Sąsiedzki z założenia miał być miejscem stanowiącym swoiste centrum aktywności i rozwoju zainteresowań mieszkańców dzielnicy, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży w wieku szkolnym. W ramach działalności duży nacisk będzie kładziony na rozwój kompetencji naukowo - technicznych i informatycznych (stanowiska komputerowe, hot spot, klocki interaktywne, zajęcia z robotyki, stoły i zestawy do majsterkowania) oraz świadomości i ekspresji kulturalnej (scena, nagłośnienie, oświetlenie sceniczne, maszyna do szycia, instrumenty muzyczne). Znajdujący się na zewnątrz placówki ogród społeczny wraz z placem zabaw i siłownią będą miejscami służącym aktywizacji mieszkańców i sprzyjającymi budowaniu więzi międzysąsiedzkich i międzypokoleniowych.

Dom Sąsiedzki uruchomiono na początku grudnia 2019 r. Od początku niczym magnes przyciąga dzieci, młodzież i seniorów.

„To specyficzna placówka, miejsce spotkań sąsiadów, łączenia pokoleń, angażowania mieszkańców i odkrywania ich potencjałów. Pracujemy, aby ze spoteczności lokalnej wyłonić liderów, którzy będą inicjatorami części działań i będą sugerować kierunki rozwoju działalności tej placówki. Dom Sąsiedzki staje się swoistym chabrowym sercem dzielnicy.”

Klaudiusz Dyjas, Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Rodzinie

Dom Sąsiedzki - placówka wsparcia dziennego po rozbudowie i adaptacji

VII. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I DZIAŁANIA NA RZECZ ZWIĘKSZENIA AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW

Partycypacja społeczna jest nieodzowną częścią procesów rewitalizacji miast. Warunkiem dobrego zarządzania miastami, a także budowania zaufania społecznego jest umożliwienie obywatelom udziału w podejmowaniu decyzji, świadome i aktywne uczestnictwo mieszkańców we współdecydowaniu o sprawach ich miasta, dzielnicy, ulicy czy podwórka. Dlatego proces rewitalizacji, który dotyka tak wielu sfer życia społecznego, powinien być oparty na dialogu między władzami, urzędnikami, ekspertami a mieszkańcami miasta, którzy najlepiej znają swoje potrzeby. Wspólna praca nad kierunkami rewitalizacji integruje lokalną społeczność. Budowane jest także poczucie wartości obywateli - mieszkańcy przekonują się, że mogą mieć realny wpływ na otaczającą ich rzeczywistość i stają się dzięki temu bardziej aktywni, i skorzy do współrealizacji zaplanowanych przedsięwzięć.

Działania z zakresu partycypacji społecznej wypracowane w ramach projektu „Opracowanie modelu rewitalizacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej obszarów śródmiejskich na przykładzie Miasta Słupska” polegały na stworzeniu modelu angażowania mieszkańców w podnoszenie atrakcyjności przestrzeni publicznej. Program „Miasto Bliskie”, którego koncepcja powstała na etapie przygotowania Gminnego Programu Rewitalizacji, ma na celu zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczne oraz wypracowanie poszanowania mienia wspólnego poprzez dbałość i troskę o wygląd ich najbliższego otoczenia. Wyła-

niane w otwartym konkursie ofert na realizację zadania publicznego organizacje pozarządowe wprowadzają element partycypacyjny do przestrzeni miejskiej poprzez angażowanie mieszkańców w proces rewitalizacji najbliższego im otoczenia - podwórek, ogródków i przestrzeni międzykwateralowych.

Mieszkańcy ulicy Wyspiańskiego w trakcie zagospodarowania podwórka

Obszar rewitalizacji cechuje gęsta, kamieniczna zabudowa między którą istnieje wiele zaniedbanych przestrzeni - niezagospodarowana zieleń oraz komórki lokatorskie i oficyny, które często są w złym stanie technicznym. Przygotowana przez organizacje pozarządowe oferta umożliwiła mieszkańcom przeprowadzenie drobnych interwencji i działań, które poprawiają jakość tych przestrzeni. Działania te są związane z przeprowadzeniem nasadzeń, ukwieceniem, stworzeniem drobnej architektury, elementów zabawowych dla dzieci, doświetleniem lub likwidacją niewielkich barier architektonicznych. Ideą programu jest wyprowadzenie mieszkańców z obojętności wobec swojego otoczenia oraz zbliżenie go do swojego miasta. Warunkiem procesu rewitalizacji,

a także budowania zaufania społecznego jest umożliwienie obywatelom uczestnictwa w podejmowaniu decyzji, słuchania ich pragnień i wsparcie w dążeniu do celu. Wspólna praca integruje społeczność lokalną, a powstałe w tym czasie elementy przestrzeni stają się „własnością” mieszkańców, co wpływa później na ich dbałość oraz poczucie współodpowiedzialności za nowe miejsca. Realnym Beneficjentem rewitalizacji nie jest samorząd, ale interesariusze rewitalizacji. Rolą władz miasta jest jedynie przygotowanie, koordynowanie i tworzenie warunków do prowadzenia rewitalizacji oraz wypracowanie formuły wzmacniającej poszukiwania rozwiązań opartych na wartościach funkcjonalno-użytkowych i poczuciu, że miasto jest nasze, jest bliskie, a rozwiązania w przestrzeni są efektem oddolnych decyzji mieszkańców.

Fundacja Indygo ze Słupska jest realizatorem czterech zadań w ramach programu „Miasto Bliskie” - Rewitalizacyjnych Oddziałów do specjalnych zadań na podwórkach. Zgłoszenia chętnych są przyjmowane w trybie ciągłym oraz dostosowywane do budżetu zadania. Wszystkie podejmowane działania są najpierw konsultowane, a przy wsparciu Fundacji powstaje projekt prac adaptacyjnych. W ramach Oddziałów Kwiatowych i Podwórkowych Fundacja wspólnie z mieszkańcami tworzy ogródki i zieleń na podwórkach przez sadzenie nowych roślin jedno- i wieloletnich, tworzenie donic, grządek i innych wybranych przez nich elementów. Przeprowadzane są również warsztaty majsterkowicza podczas których mieszkańcy mogą stworzyć wybraną przez siebie małą architekturę, taką jak domki dla pszczoł i owadów, budki dla nietoperzy, tunele dla jeży oraz schronienia dla kotów. W ramach Oddziałów Podwórkowych prowadzone są rodzinne warsztaty tworzenia i dekoracji donic do nowych, zagospodarowanych podwórek.

Oddziały Renowacji i Malowniczy skupiają się na stworzeniu nowych funkcji przestrzeni podwórek przez zakup elementów zagospodarowania przestrzeni takich jak ławki, mini place zabaw, piaskownice, kosze na śmieci, parklety itp. Renowacji i odmalowaniu mogą również podlegać istniejące już elementy - trzepaki, stare ławki czy nieestetycznie wyglądające ściany bram, komórek i oficyn. Wsparcie do 2021 roku otrzyma kilkanaście podwórek w obszarze rewitalizacji. Element integrujący mieszkańców podwórka w postaci wspólnego tworzenia ich nowej przestrzeni buduje więzi społeczne, a w szerszym kontekście poprawia jakość kapitału ludzkiego całego miasta.

Jedną z grup sąsiedzkich, która otrzymała wsparcie, byli mieszkańcy ul. Wyspiańskiego. Jest to jedna z najbardziej zaniedbanych części Starego Miasta, którą cechuje długotrwałe niedoinwestowanie w infrastrukturę, zły stan techniczny kamienicznej zabudowy oraz niewiele zieleni w podwórkach. Przy wsparciu Fundacji Indygo, podwórko zmieniło się nie do poznania i jest obecnie jednym z ładniejszych w okolicach.

„Uważamy, że zrobiliśmy tutaj cud” - mówią panie Sylwia i Ania, mieszkanki ulicy Wyspiańskiego. - „Nie było tutaj nic. Był stary garaż, trawa, która rostała na metr... Tu wszyscy pieski wyprowadzali. Zaczęło się od pana Jacka i pani Ady, którzy rozpoczęli coś na tym podwórku. Każdy z nas codziennie wychodził i służył pomocą. Jak już zrobiliśmy mały skwer, to razita nas w oczy reszta podwórka. No i zaczęliśmy powoli dokupować rośliny i przez dwa miesiące powstało to podwórko. Niech to będą małe rzeczy, ale zmieniamy powoli świat i nasze najbliższe otoczenie”.

Podwórkę przy ulicy Wyspiańskiego po rewitalizacji przez mieszkańców

Mieszkańcy stworzyli koncepcję zagospodarowania podwórka i wzięli się do pracy. W efekcie powstał ogródek podwórkowy, nowe nasadzenia wieloletnie, huśtawka i piaskownica oraz mural z tablicami do rysowania dla dzieci. Powstałe podczas warsztatów domki dla owadów i nietoperzy zostały zawieszone na elewacji budynku, a wystrój balkonów i okien w pobliskiej kamienicy nadaje temu podwórku dodatkowego uroku. Mieszkańcy zintegrowali się społecznie oraz uczestniczą razem w wielu zajęciach - wspólnie grillują, oglądają kino plenerowe, majsterkują oraz sprzątają razem podwórkę.

Kompleksowym wsparciem Oddziałów Rewitalizacyjnych zostali również wsparci mieszkańcy ul. Pobożnego

oraz uczniowie, rodzice i nauczyciele ze Szkoły Podstawowej nr 2. Grupa postanowiła zgłosić się do Fundacji w celu pomocy przy zagospodarowaniu nieestetycznego trawnika przed szkołą oraz pomalowania brzydkiego muru w jej sąsiedztwie. Jest to jedyna szkoła w mieście, w której uczniowie mają możliwość nauki języka kaszubskiego, dlatego stoi już tam słupski niedźwiadek szczęścia pomalowany w kaszubskie wzory i wykonany przez uczniów mural również do nich nawiązuje.

Kolejną organizacją podejmującą działania w ramach programu „Miasto Bliskie” jest Stowarzyszenie Rozwoju Inspiracje, które na zlecenie samorządu Słupska wspiera mieszkańców w procesie rewitalizacji. Stowarzyszenie realizuje dwa zadania; „Jasna strona mocy” oraz „Miasto bez barier”. W ramach pierwszego zadania mieszkańcy obszaru objętego rewitalizacją mogą wskazywać miejsca, które wymagają doświetlenia, np. bramy, podwórka, a Stowarzyszenie w ramach realizacji zadania wykonuje instalacje elektryczne oświetleniowe w miejscach, które nie tylko wymagają doświetlenia, ale znacznie poprawiają bezpieczeństwo w bezpośredniej okolicy.

„Miasto bez barier” to drugie zadanie realizowane przez Stowarzyszenie Inspiracje, w ramach którego wykonywane są działania niwelujące drobne bariery architektoniczne w miejscach wskazanych przez mieszkańców, np. obniżenie krawężnika, montaż barierki, poręczy, itp.

Bariery architektoniczne w przestrzeni publicznej stanowią ogromne utrudnienia w życiu codziennym osób mających problem z poruszaniem się. Często całkowicie uniemożliwiają samodzielne funkcjonowanie, dlatego likwidacja barier stanowi jedno z podstawowych działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

Spółeczność SP2 zaangażowana w poprawę estetyki otoczenia szkoły

AKCJE AKTYWIZUJĄCE MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI

Miasto Słupsk w ramach Modelowej Rewitalizacji przeprowadziło kilka działań, w których doceniono aktywność mieszkańców obszaru rewitalizacji i ich troskę o wspólne dobro. Jednym z takich działań był konkurs „Pokaż swoje okno, podwórkę lub ogródek podwórkowy”. Proces rewitalizacji nie obejmuje bowiem jedynie zadań infrastrukturalnych, ale dotyczy przede wszystkim działań prospołecznych oraz inicjatyw angażujących wiele podmiotów w dbałość o miasto. Każdy ukwiecony i zazieleniony zakątek wpływa na ogólny obraz przestrzeni i daje radość nie tylko właścicielowi, ale również przechodniom. Aby doce-

Mural wykonany przez uczniów SP2

nić zaangażowanie mieszkańców w upiększanie swojego otoczenia ogłoszono akcję, w której nagrodzono właścicieli zadbanych i zielonych miejsc. Była to forma podziękowania dla słupszczan ze strony władz miasta. Upominkami były rośliny wieloletnie oraz zestawy narzędzi ogrodniczych. Równolegle przeprowadzono konkurs plastyczny dla uczniów szkół i przedszkoli, w którym najmłodszy mieszkańcy mogli przedstawić koncepcję „Mojego wymarzonego ogródka”. Zwycięskie prace uczniów zaowocowały nagrodami dla szkół - roślinami i krzewami do zagospodarowania ich terenu. Współudział dzieci w zagospodarowaniu szkół i przedszkoli wpłynie na kreowanie dobrych postaw społecznych przez budowanie odpowiedzialności za powstałe w ramach akcji ogródki i rabaty.

Ponadto w ramach projektu na potrzeby przeprowadzenia dalszych działań partycypacyjnych z udziałem mieszkańców i organizacji pozarządowych, dokonano doposażenia Reinformatorium - Centrum Wiedzy o Rewitalizacji w namioty, leżaki, agregat prądowłoczy. Zaku-

pione wyposażenie pozwoli na organizację w przestrzeni obszaru rewitalizowanego aktywnych konsultacji społecznych, pikników sąsiedzkich, spotkań i innych działań partycypacyjnych.

Słupsk
REWITALIZACJA

DLA MIESZKAŃCÓW OBSZARU REWITALIZACJI!

Pokaż swoje zielone okno, balkon lub ogródek podwórkowy!

Jeśli jesteś miłośnikiem roślin lub uprawy ogrodów masz okazję pochwalić się swoim zielonym kątem!

Prezydentka Miasta Słupska zaprasza mieszkańców do pokazania swojego zagospodarowanego, roślinnością i kwiatami okna, balkonu lub ogródka podwórkowego na obszarze rewitalizacji.

OKNA

BALKONY

PODWÓRKA

Zgłoś się!

Za udział w konkursie możesz otrzymać rośliny i sadzonki oraz akcesoria ogrodnicze!

Formularz zgłoszeniowy jest dostępny pod adresem www.slupsk.pl w zakładce REWITALIZACJA

FORMULARZ ZGŁOSZENIOWY NALEŻY PRZESŁAĆ DO 20 WRZEŚNIA 2019 R. NA:

rewitalizacja@um.slupsk.pl LUB

Urząd Miejski w Słupsku (Mały Ratusz)
Wydział Zarządzania Funduszami
Pl. Zwycięstwa 1
Psk. 204

Słupsk
REWITALIZACJA

KONKURS DLA SZKÓŁ I PRZEDSZKOLI NA PRACĘ PLASTYCZNĄ!

MÓJ WYMARZONY OGRÓDEK

Prezydent Miasta Słupska ogłasza konkurs dla szkół i przedszkoli z obszaru rewitalizacji na pracę plastyczną przedstawiającą najpiękniejszy, wymarzony ogródek.

Każda placówka może przedstawić do 5 prac konkursowych wykonanych w grupie lub indywidualnie przez dzieci i uczniów.

Do wygrania sadzonki roślin do szkolnego lub przedszkolnego ogródka!

Fundusze Europejskie
Pomoc Techniczna

Rzeczpospolita Polska

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Materiały informacyjne współfinansowane ze środków Unii Europejskiej, Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020 w ramach projektu pn. "Opracowanie modelu rewitalizacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej obszarów śródmiejskich na przykładzie Miasta Słupska"

VIII. MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI

Przygotowując Gminny Program Rewitalizacji, Miasto jako jedno z pierwszych w Polsce podjęło decyzję o sporządzeniu na obszarze rewitalizacji dwóch Miejscowych Planów Rewitalizacji. Decyzja ta wynikała m.in. z chęci zabezpieczenia interesów miasta przed zjawiskiem spekulacyjnego zakupu nieruchomości, oraz zapewnienia spójności architektonicznej i funkcjonalnej przekształcanych obszarów. Ustawa o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym umożliwia uchwalenie Miejscowego Planu Rewitalizacji na obszarze rewitalizacji wyznaczonym w uchwale rady gminy, jeżeli uchwalony został gminny program rewitalizacji. Miejscowy Plan Rewitalizacji może obejmować całość lub fragment obszaru rewitalizacji. Dopuszczalne jest również uchwalenie kilku miejscowych planów rewitalizacji dla różnych fragmentów obszaru rewitalizacji, a także wyłączenie z planu nieruchomości, które nie wymagają zagospodarowania.

Miejscowy Plan Rewitalizacji jest szczególną formą planu miejscowego, gdyż posiada wszystkie cechy planu miejscowego, a procedura jego uchwalania jest niemal taka sama. MPR może być uchwalony dla obszaru, na którym obowiązuje „zwykły” plan miejscowy, w formie zmiany tego planu, o ile dany obszar znajduje się w granicach obszaru rewitalizacji. Tego typu przypadek ma miejsce na terenie objętym pierwszym słupskim przystąpieniem. MPR poza elementami standardowego planu miejscowego, może również określać np. charakterystyczne cechy elewacji budynków, ustalenia dotyczące usytuowania zieleni, organizacji ruchu, zakazy i ograniczenia dotyczące działalności handlowej lub usług.

Miejscowy plan rewitalizacji powinien zawierać wszystkie elementy obowiązkowe miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, czyli ustalenia dotyczące:

- przeznaczenia i wskaźników zagospodarowania poszczególnych terenów wyznaczonych w planie oraz zasad kształtowania zabudowy,
- zasad ochrony i kształtowania ładu przestrzennego oraz wymagań wynikających z potrzeby kształtowania przestrzeni publicznych,
- zasad modernizacji, rozbudowy i budowy systemów komunikacji i infrastruktury technicznej.

Różnice w stosunku do standardowego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i procedury jego sporządzania:

- dla nieruchomości niezabudowanych do miejscowego planu rewitalizacji można wprowadzić ustalenia, które będą podstawą zawarcia umowy urbanistycznej pomiędzy gminą i inwestorem, zobowiązującej go do zrealizowania uzupełniającej infrastruktury technicznej, społecznej lub lokali mieszkalnych,
- w procedurze sporządzania miejscowego planu rewitalizacji uczestniczy Komitet Rewitalizacji, który opiniuje projekt tego dokumentu i towarzyszącą mu prognozę skutków finansowych.

MPR może zawierać zasady kompozycji przestrzennej nowej zabudowy i jej harmonizowania z zabudową istniejącą, które dotyczą:

- minimalnych i maksymalnych odległości pomiędzy obiektami i różnic w wysokości pomiędzy nimi,
- formy budynków
- stosowania zewnętrznych materiałów wykończeniowych,

- stosowania i eksponowania zewnętrznych elementów konstrukcyjnych i zdobniczych.

Plan może zawierać również ustalenia dotyczące charakterystycznych cech elewacji budynków, które dotyczą:

- szczegółowych wytycznych w zakresie kolorystyki elewacji,
- cech stolarki okiennej i drzwiowej,
- zasad docieplania elewacji,
- przekształcania formy, konstrukcji, układu i powierzchni elewacji budynków.

MPR może zakładać zawarcie umowy urbanistycznej. Jeżeli MPR zakłada zawarcie umowy urbanistycznej z inwestorem, to należy w nim określić:

- charakterystykę inwestycji uzupełniającą – lokalizację oraz opis jej podstawowych parametrów technicznych,
- w przypadku infrastruktury technicznej – powiązania z pozostałymi sieciami uzbrojenia terenu lub sieciami przesyłowymi,
- w przypadku infrastruktury społecznej – funkcję,
- w przypadku lokali – funkcję, powierzchnię i lokalizację w budynku.

Wizualizacje ustaleń MPR powinny przedstawiać:

- koncepcję urbanistyczną uwzględniającą ustalenia planu i informacje o inwestycjach, których realizacja jest niezależna od jego regulacji,
- ukształtowanie i zagospodarowanie terenu,
- widoki wybranych elewacji lub ich rozwinięcia od strony przestrzeni publicznych.

Wizualizacje mogą ponadto zawierać widoki wkomponowane w zdjęcie lotnicze otoczenia, koncepcję zagospodarowania przestrzeni publicznych i innych wybranych fragmentów obszaru planu oraz przekroje terenu, kolorystykę ulic.

Pierwsze przystąpienie do opracowywania Miejsowego Planu Rewitalizacji obejmuje kwartały zabudowy w rejonie ulicy Długiej, o przeważającej funkcji mieszkaniowej, położone pomiędzy ulicami Deotymy, Ogrodową, Sygietyńskiego i Jaracza, zlokalizowane w ścisłym centrum miasta, w bezpośrednim sąsiedztwie zabytkowego ratusza, siedziby Urzędu Miejskiego. Bardzo zły stan techniczny budynków, ulic, infrastruktury technicznej oraz niewystarczające wyposażenie terenów i brak zieleni wpływają na bardzo niską jakość przestrzeni publicznych i półpublicznych (podwórka w kwartałach zabudowy) w rejonie ulicy Długiej. Kolejnym problemem tego obszaru jest niska emisja pyłów i szkodliwych gazów pochodząca z domowych pieców grzewczych, w których spalanie węgla odbywa się w nieefektywny sposób. W rejonie ulicy Długiej występuje koncentracja negatywnych zjawisk społecznych - ubóstwa, bezrobocia, wykluczenia społecznego, przestępczości, niskiego poziomu edukacji. Tkanka miejska na tym terenie jest już od dawna zdekapitalizowana i oferuje mieszkańcom substandardowe warunki życia. Rejon ulicy Długiej, chociaż zaniedbany i zdegradowany, oferuje duży potencjał rozwojowy, ze względu na swoje centralne położenie, potencjalnie dobrą dostępność komunikacyjną, bliskość atrakcyjnych terenów miejskich, możliwość wykreowania nowych terenów mieszkaniowych oraz wielość terenów do zagospodarowania pod atrakcyjne przestrzenie wspólne.

Plany rewitalizacyjne zakładają wyburzenia kamienic nie nadających się do remontu, co pozwoli na pozyskanie nowych terenów mieszkaniowych, odtworzenie pierzei ulic poprzez realizację zabudowy płombowej, gruntowne remonty kamienic oraz wprowadzenie nowoczesnej architektury z poszanowaniem historycznego charakteru tego rejonu miasta. Promowane będą projekty wprowadzające do parterów budynków szeroko rozumianą funkcję usługową, które uatrakcyjnią przestrzeń publiczną

i pomogą uczynić ją żywą, kreatywną, ciekawą i przyjazną. Projektowany miks zabudowy nowej i historycznej, wprowadzenie nowych mieszkańców i poprawa jakości życia lokalnej społeczności pozwolą w przyszłości uniknąć negatywnych zjawisk gettoizacji i gentryfikacji. W ramach projektu modelowego dla przystąpienia w rejonie ulicy wykonano m.in. model przestrzenny, w tym makietę 3D, inwentaryzację budynków i karty kolorystyczne poszczególnych pierzei ulic.

Makieta 3D fragmentu obszaru objętego Miejsowym Planem Rewitalizacji

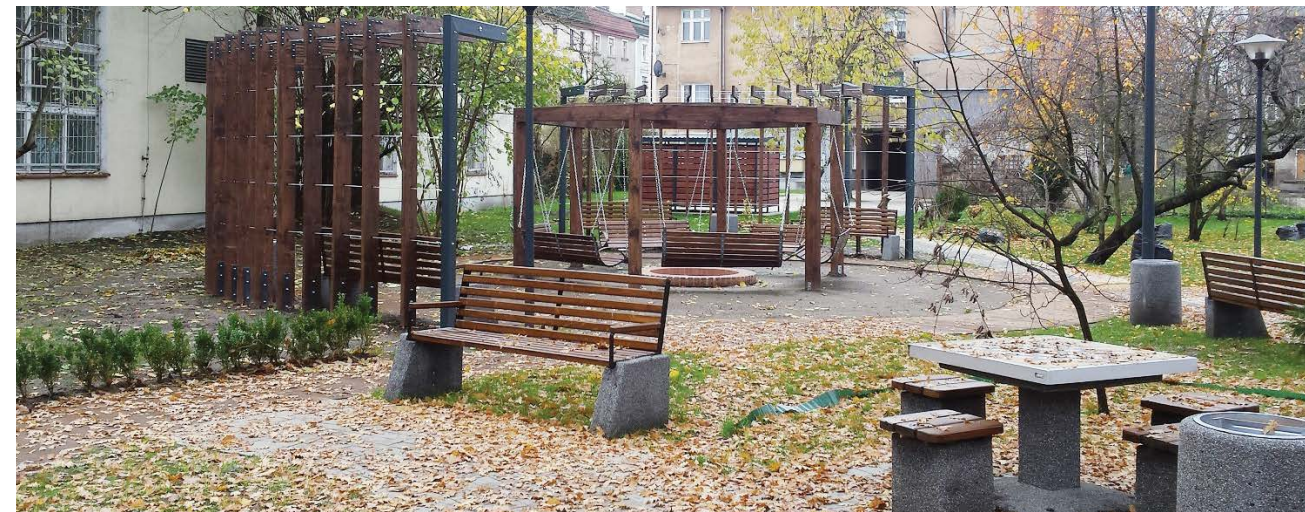
IX. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE POPRAWIE ESTETYKI I FUNKCJONALNOŚCI PODWÓREK I WNĘTRZ MIĘDZYKWARTAŁOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI.

Mieszkańcy obszaru rewitalizacji, szczególnie rejonu Śródmieścia (ulicy Długiej) oraz fragmentów Podgrodzia od lat zmagali się ze stygmatyzacją, która zabijała w nich jakąkolwiek aktywność zarówno w kreowaniu przyszłości własnej, jak i lokalnej społeczności. Kryzys na poziomie „samooceny” przypieczętował kryzys wizerunkowy, na który składała się m.in. zapaść zarówno infrastruktury technicznej, jak i zasobu mieszkaniowego. Obszar rewitalizacji Miasta Słupska choć w znacznej części zaniedbany i zdegradowany oferuje jednak duży potencjał rozwojowy. Dla kwartału ulic w rejonie ulicy Długiej wśród potencjałów przestrzennych kluczowym jest położenie, niezwykle atrakcyjne, w samym centrum miasta, kilkadziesiąt metrów od miejskiego ratusza, ale z uwagi na specyficzny układ komunikacyjny zapewniające kameralność i ucieczkę od miejskiego zgiełku. Jednocześnie rejon ten jako jedyny w centrum Miasta oferuje liczne tereny pod pierzejową zabudowę uzupełniającą. Wśród kapitałów ludzkich wymienić warto wciąż silne więzi społeczne utrzymujące się w dość hermetycznej społeczności oraz wysoki udział ludzi młodych w strukturze demograficznej, wynikający z ponadprzeciętnej dzietności zamieszkujących ten rejon rodzin. W ramach wypracowanych w projekcie modelowym działań założono z jednej strony wprowadzenie w tym

rejonie nowej zabudowy w ramach społecznego budownictwa czynszowego, jak również podniesienie walorów estetycznych, funkcjonalnych i użytkowych przestrzeni wewnątrzkwartałowych. Dzięki udziałowi w Modelowej Rewitalizacji Miast udało się opracować dokumentację dla kilku podwórek/przestrzeni z obszaru rewitalizacji, a środki unijne pozyskane z Regionalnego Programu Operacyjnego, pozwoliły na zagospodarowanie części wymarzonej przez mieszkańców i urzędników wewnątrz międzykwartałowych.

ZAGOSPODAROWANIE PODWÓREK W REJONIE ULICY DŁUGIEJ.

W ogrodzie na zapleczu Dziennego Domu Pomocy Społecznej przy ulicy Jaracza utworzono tzw. „park kieszonkowy” o powierzchni ok. 0,4 ha, który stać ma się miejscem do prezentowania działalności artystycznej seniorów, zarówno pensjonariuszy DDPS, jak i pozostałych seniorów, a także uczestników Centrum Integracji Społecznej umiejscowionego w najniższej kondygnacji budynku. Zaaranżowana w ten sposób przestrzeń pozostaje również do wykorzystania przez animatora seniorów, działającego w ramach teleopieki i Lokalnego Punktu Koordynacyjnego. Użytkownikami przestrzeni będą mieszkańcy obszaru rewitalizowanego, pensjonariusze Dziennego Domu Pomocy Społecznej, seniorzy z okolicy i uczestnicy CIS, osoby korzystające z Placówki Wsparcia „Dom Sąsiedzki”, osoby zagrożone wykluczeniem społecznym, ale także mieszkańcy ulicy Długiej i kwartałów przyległych.

„Park kieszonkowy” pomiędzy ulicami Jaracza i Długą

W rejonie Domu Sąsiedzkiego zagospodarowano przestrzeń po dawnym ogródku jordanowskim. Zakres prac przy podwórku ograniczonym ulicami: Długą, Polną, Ogrodową i Deotymy o powierzchni ok 0,6 ha objął: wykonanie odwodnienia, ciągów pieszych i pieszo - jezdnych, aran-

żację placu i skweru wraz z placem zabaw przy budynku Domu Sąsiedzkiego, wykonanie oświetlenia i monitoringu wizyjnego, wykonanie kwater w ogrodzie społecznym, założenie publicznych terenów zielonych ze zróżnicowaną i wielopiętrową roślinnością.

Podwórko przed modernizacją w rejonie Domu Sąsiedzkiego przy ulicy Długiej

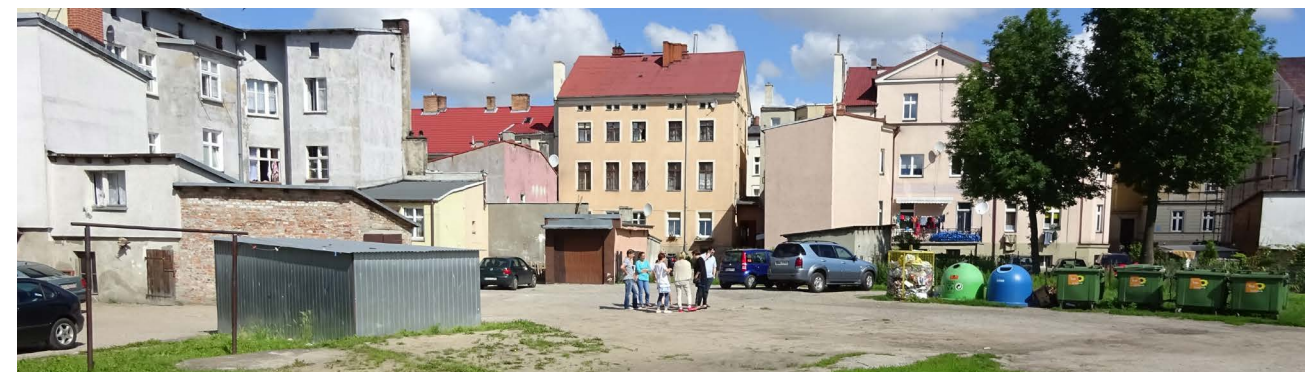
Podwórko po modernizacji w rejonie Domu Sąsiedzkiego przy ulicy Długiej

ZAGOSPODAROWANIE PODWÓRKA W REJONIE ULICY PARTYZANTÓW

Zadanie obejmuje zagospodarowanie największej przestrzeni wewnątrzkwartałowej na Podgrodziu i w Śródmieściu - podwórka ograniczonego ulicami: Partyzantów, Armii Krajowej, Szkolnej i zabudowaniami klasztornymi. Prace obejmą m.in. budowę ciągów pieszych i pieszo - jezdnych z miejscami postojowymi, wykonanie oświetle-

nia i monitoringu wizyjnego. Powstanie nowy plac zabaw, siłownia plenerowa oraz miejsca odpoczynku z ławkami i stolikami do gry w szachy. Istniejąca zielen zostanie uporządkowana, wprowadzona zostanie również nowa roślinność tworząca skwery i ogrody społeczne.

W efekcie powstanie nowa wielofunkcyjna przestrzeń publiczna, będąca atrakcyjnym miejscem relaksu i integracji społecznej.

Podwórko przed modernizacją w rejonie ulicy Partyzantów

Podwórko po modernizacji w rejonie ulicy Partyzantów - wizualizacja

Podwórko po modernizacji w rejonie ulicy Partyzantów - wizualizacja

ZAGOSPODAROWANIE PODWÓRKA POMIĘDZY ULICAMI PIEKIEŁKO, WARYŃSKIEGO I BEMA

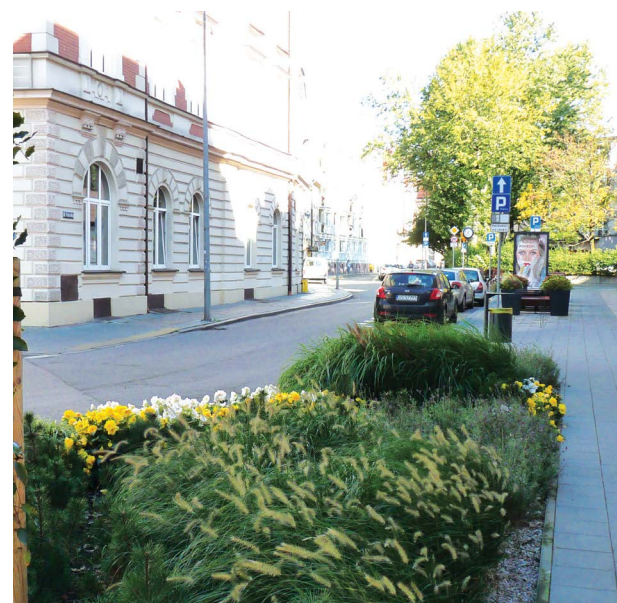
Zaprojektowany do przekształcenia w ramach projektu realizowanego w konkursie Modelowa Rewitalizacja Miast teren położony jest na obszarze Starego Miasta i jest zarówno największym jaki zarazem najbardziej zanie-

dbanym wnętrzem kwartałowym w jego północnej części. Chaos przestrzenny potęgują ustawione niemal na środku podwórka wiaty śmietnikowe, nieczynna toaleta publiczna, i położona nieco z boku trafostacja. Teren objęty projektem nie jest oświetlony. Dodatkowo od strony południowej obszar zamyka budynek Teatru Lalki „Tęcza”.

Podwórko podlegające przebudowie jest mało uczęszczanym wnętrzem urbanistycznym. Znajduje się tu główne wejście do budynku Teatru „Tęcza”, jednak jest ono całkowicie zastonięte istniejącą dziką roślinnością. Dodatkowo teren teatru jest wydzielony z podwórka ogrodzeniem, z bramą wjazdową od ul. Waryńskiego. Większość terenu stanowi obecnie nielegalny parking. Dostęp do terenu podwórka od strony ul. Piekietko jest dodatkowo utrudniony ze względu na różnice poziomu terenu - plac znajduje się ok. 0,5 m ponad poziomem okolicznych chodników. Głównym celem przebudowy podwórka jest jego uporządkowanie i otwarcie na ruch pieszy, którego oś stanowiłoby plac przed głównym wejściem do teatru „Tęcza”. Rewitalizacja tego terenu pozwoli na stworzenie nowej

przestrzeni publicznej, dostępnej dla mieszkańców oraz ruchu turystycznego jednocześnie eksponującą ważny dla miasta obiekt kulturalny. Projekt zakłada wykorzystanie wielu elementów przestrzennych atrakcyjnych dla dzieci i młodzieży.

Planowane zagospodarowanie podwórka stanowić będzie kolejny etap rewitalizacji obszaru w rejonie ulicy Piekietko. W ramach realizacji działań wskazanych na liście podstawowych przedsięwzięć Gminnego Programu Rewitalizacji, w 2017 roku wyremontowano ulicę wraz z wykonaniem nowej nawierzchni, chodników oraz nasadzeniem zieleni, a także zagospodarowaniem przestrzeni nowymi funkcjonalnymi meblami miejskimi.

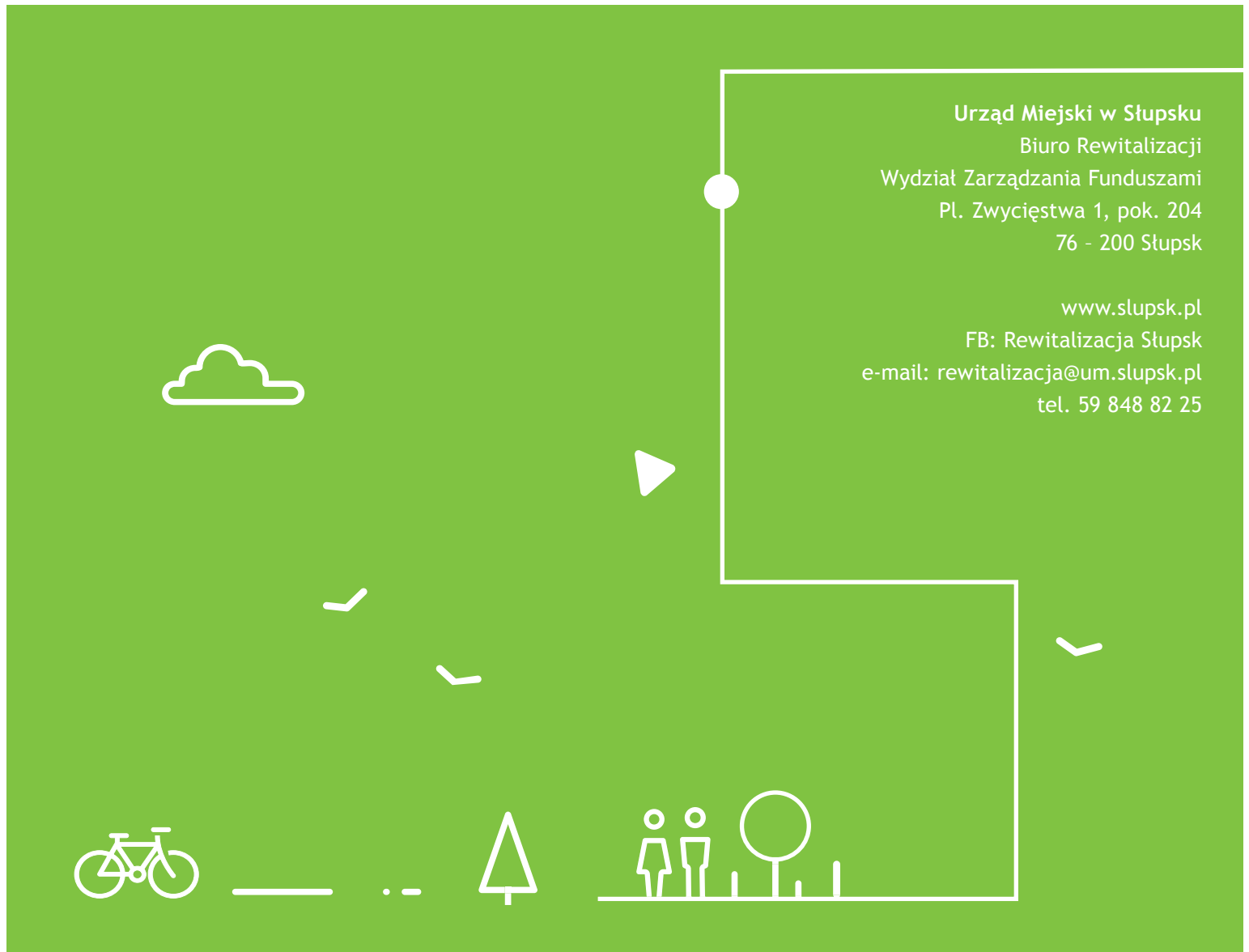
Fragment ulicy Piekietko po modernizacji

SPIS TREŚCI

I. WSTĘP (KILKA SŁÓW OD PANI PREZYDENT).....	3
II. MODELOWA REWITALIZACJA MIAST - O SŁUPSKIM PROJEKCIE.....	4
III. OBSZAR REWITALIZACJI	5
IV. PRZYGOTOWANIE DO PROCESU REWITALIZACJI - ANALIZY I DIAGNOZY	11
V. POLITYKA SPOŁECZNA	18
VI. CENTRA WSPARCIA SPOŁECZNEGO I GOSPODARCZEGO MIESZKAŃCÓW, JAKO NIEODZOWNY ELEMENT PROCESU REWITALIZACJI	31
VII. PARTYCYPACJA SPOŁECZNA I DZIAŁANIA NA RZECZ ZWIĘKSZENIA AKTYWNOŚCI MIESZKAŃCÓW	40
VIII. MIEJSCOWY PLAN REWITALIZACJI.....	45
IX. DZIAŁANIA SŁUŻĄCE POPRAWIE ESTETYKI I FUNKCJONALNOŚCI PODWÓREK I WNĘTRZ MIĘDZYKWARTAŁOWYCH NA OBSZARZE REWITALIZACJI.....	48

Urząd Miejski w Słupsku
Biuro Rewitalizacji
Wydział Zarządzania Funduszami
Pl. Zwycięstwa 1, pok. 204
76 - 200 Słupsk

www.slupsk.pl
FB: Rewitalizacja Słupsk
e-mail: rewitalizacja@um.slupsk.pl
tel. 59 848 82 25

Rzeczpospolita
Polska

Słupsk

Unia Europejska
Fundusz Spójności

Publikacja współfinansowana ze środków Unii Europejskiej, Program Operacyjny Pomoc Techniczna 2014-2020 w ramach projektu pn. „Opracowanie modelu rewitalizacji społecznej, gospodarczej, przestrzennej i środowiskowej obszarów śródmiejskich na przykładzie Miasta Słupska”